

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ЗА ГРАД ЧАЧАК ЗА 2025. годину

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

Анализа постојећег стања

Географске и административне карактеристике: Град Чачак се налази у средишњем делу централне Србије, у Моравичком округу, између општина Горњи Милановац на северу, Пожеге на западу, Лучана на југозападу, града Краљева и општине Кнић на истоку. Територија града Чачка захвата географски простор од 20° 7' 15" до 20° 38' 30" источне географске дужине и од 43° 44' до 44° 00' 30 " северне географске ширине. Смештена је највећим делом у западном Поморављу, које чини спону између Шумадије на северу и унутрашњих Динарида на југу. Град има повољан саобраћајно-географски положај где се укрштају саобраћајнице које повезују западно Поморавље са западном Србијом и великим Поморављем и саобраћајница која од Београда преко Чачка, Пожеге, Ужица и Златибора повезује овај геопростор са црногорским приморјем. Територијом града пролази пруга Пожега-Сталаћ која спаја важне железничке правце: Београд-Софија и Београд-Бар. Територија града Чачка заузима површину од 636 км², од чега је пољопривредно земљиште 44.205 ха. У граду се налази 58 насељених места. Просечна густина насељености територије града Чачка је 166 ст/км². Густина насељености опада у свим сеоским насељим, а условљена је демографским и економским чиниоцима.

Природни услови и животна средина: Карактеристике рељефа; Територија града Чачка захвата географски простор од 204 до 985 метара надморске висине и може се поделити на: 1. Чачанску котлину са надморском висином од 200 до 300 метара и она представља морфолошку целину; 2. Брежуљкасто-брдски предео са надморском висином од 300 до 500 метара; 3. Планински предео од 500 до 985 метара. Чачанска котлина у морфолошком смислу представља тектонску потлоину формирану у олигоцену спуштањем два уздужна раседа. Брежуљкасто-брдски део се простире око котлине. Територија града оивичена је планинским пределом. Са јужне стране је планински венац Јелице а на западу се налазе планине Овчар и Каблар. Смештена је највећим делом у западном Поморављу, које чини спону између Шумадије на северу и унутрашњих Динарида на југу. Педолошке карактеристике; Педолошки састав земљишта на територији града Чачка је разноврсан, јер се на краћем растојању налази читав мозаик типова земљишта, које је настало под утицајем рељефа, климе, биљног и животињског света. Алувијална земљишта, иловаста алувијум и песковити алувијум заступљена су у равничарском делу у чачанској котлини поред Западне Мораве, доњег тока Каменице и поред Бресничке реке. Иловаста алувијум је распрострањен на простору који представља најплоднији део Чачанске котлине. Песковити алувијум захвата део равничарских терена уз Западну Мораву, почев од Трбушана до Горичана. Смонице се образују у депресијама и на акумулативним тересима бивших језера где је вршено таложње финих састојака. То су брежуљкасти терени обода чачанске котлине. Параподзол-псеудоглеј је образован на зарављеним и благо таласастим облицима рељефа на надморској висини до 400 m. Гајњача је заступљена у пределу Вранића изнад појаса смонице. Гајњача плитка је заступљена у делу Жежевице и Липнице. Сироземи су генетски неразвијена земљишта. Заступљена су у брдско-планинском пределу општине. Скелетна земљишта су у пределу Каменице, Црне стене и Грујиних ливада на планини Јелици. Ова земљишта су у процесу деградације, јер распадањем подлоге ствара се велики садржај скелета, а врло мали проценат хумуса, па се могу користити за гајење воћа и винове лозе. Климатске карактеристике; У климатском погледу територија града Чачка се може поделити у две јасно изражене целине. Простори до 700 m надморске висине имају умерено континенталну климу а изнад ове надморске висине је

субпланинска клима. Средња годишња температура је 10,47 °C. Најхладнији месец је јануар са средњом температуром ваздуха 1,2 °C. Најтоплији месец је јул са средњом температуром ваздуха 21 °C. Годишња амплитуда 22,2 °C. Средња вегетациона температура је 16 °C, што је изразито повољно за развој пољопривреде. Територија града Чачка није изложена јаким ветровима. Ветрови долазе са севера и североистока, ређе са запада јер је окружена планинама. Најчешћи ветар је северозападни, а најређи североисточни. Најветровитији је месец март. Влажност ваздуха је умерена, и средња годишња вредност је 80,7%, најнижа је за август 70,5%, а у децембру је највиша и достиже вредност 91,4%. Облачност на подручју Чачка има просечну вредност 6,0 десетина неба на годишњем нивоу са минимумом за август 4,1 а максимумом за децембар 7,9 десетина неба. Средња годишња количина падавина износи 669 mm воденог талога. Најкишовити месец је мај са просечном количином падавина од 88.6 mm воденог талога. Хидрографске карактеристике Чачка су следеће: Подземне воде се на територији града Чачка јављају најчешће на додиру стена различите старости, поред Западне Мораве су на дубини 2-5m а на подручјима изнад 300 m надморске висине и до 30 метара до које дубине су копани бунари. Од термо минералних извора на територији града Чачка познате су Овчар Бања, Бања Горња Трепча и Слатинска Бања. Од речних токова су доминантне транзитне воде: Западна Морава са средњим годишњим протоком 98m³/s, Каменица са средњим годишњим протоком 1,5m³/s, Чемерница и Дичина. Од водних токова присутно је и 24 km примарног вештачког канала за наводњавање. На реци Западној Морави изграђене су четири бране и формирана вештачка језера: Овчарско-кабларско језеро, језеро Међувршје, језеро Парменац и језеро у спортско рекреационом центру Младост (градска плажа). Биодиверзитет; Проучавање биолошке разноврсности појединачних региона представља полазну основу његовог очувања, заштите и рационалног коришћења. Процену стања разноврсности биљних и животињских врста тешко је извршити јер не постоје одговарајући подаци. Међутим, иако представља фабрику природе од непроцењивог значаја за опстанак човека, биодиверзитет је данас изложен негативним, антропогено условљеним променама. Биолошки ресурси су до сада углавном једносмерно искоришћавани, па су данас многе генетске комбинације неповратно изгубљене, врсте ишчезле а одређени екосистеми остали без могућности обнове. Главне опасности и проблеми заштите животињских врста огледају се у деградацији или уништавању станишта на делу подручја у близини насеља (каменолами, мрежа путева и др.) лов, криволов, примена пестицида, одлагање отпада и стварање дивљих депонија и друго. Преко 60% површине се користи за разне пољопривредне активности тако да је флора и фауна условљена гајеним културама и животињама. Слободна површина је 158 км² и то су углавном континенталне листопадне шуме са пропланцима са добром травнатом покривеношћу. Од шумског дрвећа преовлађују: храст, граб, буква, јасен, јасика, липа, топола итд. Четинари су унети на обронке Овчара, Каблара, и Јељена вештачким пошумљавањем. Град Чачак располаже са 9.907 хектара приватних шума које су изданацке очуване шуме и 4.918,23 хектара шума у државном власништву, од тога 153,20 хектара су високе шуме (100% букова шума), 3.226,97 хектара су изданацке шуме лишћари (55% букова шума и 45% мешовита храстова шума), 958,32 хектара вештачки подсађене шуме (четинари - црни бор) и 597,74 хектара шикаре и шиблаци (девастиране шуме лошег квалитета). Шикаре и шиблаци захватају 13% укупне шумске површине у државној својини. Годишња експлоатација је просечно 7.867 метара кубних дрвне запремине, а по просечној вредности од 1.800,00 динара за кубни метар, што значи да годишња вредност посечене дрвне запремине износи 14.160.000,00 динара. Пожар у 2012. години у селима Горња Горевница и Милићевци захватио је шумску површину од 670 хектара и то 421 хектар шуме у државној својини и 249 хектара приватног шумског земаишта. Санацијом пожаришта у току, 2012. и 2013. године пошумљено је 116 хектара пожаришта садницама црног и белог бора. У плану је да се до 2017. године изврши целокупно пошумљавање пожаром захваћене површине. Пошумљавање у приватном поседу се врши годишње просечно на око 5 хектара и пошумљавају се голети и пашњаци. Осим изразите фрагментације животних станишта изазване пољопривредним активностима, шуме и други екосистеми су додатно фрагментирани густом саобраћајном инфраструктуром и другим видовима експлоатације и утицаја. Од високе дивљачи заступљена је срна и дивља свиња а најмасовнији ниски сисари су: зец, лисица, твор, јазавац итд. Изразито је развијена херпето-фауна поготово у кршевитом делу Овчарско кабларске клисуре. Ова клисура се такође сматра орнитолошким парком.

Стање и трендови у руралном подручју

Демографске карактеристике и трендови: 1.1.3. Демографске карактеристике и трендови Према резултатима пописа из 2022. године на територији града Чачка од укупно 105.612 становника, има 55.995 становника мушког пола и 59.342 становника женског пола. У поређењу са подацима из пописа из 2011. године број становника на територији града Чачка је смањен и то већим делом у сеоским насељима, те су демографски трендови посебно у руралним подручјима све неповољнији, Територија града Чачка захвата простор од 636 км². Становништво је распоређено у 58 насеља. Густина насељености опада у свим

сеоским насељима изузев приградским, а варијације међу њима условљене су природно-географским, демографским и економским чиниоцима. Разлике у броју и кретању становништва условиле су већу концентрацију становништва у граду, а мању концентрацију становништва у сеоском подручју. У посматраном периоду од 2002. године до 2011. године постоји тенденција опадања природног прираштаја становника, што је такође више изражено у сеоској средини. Биолошка репродукција становништва на сеоском подручју дошла је у фазу опадања због одласка младих у град, због чега је сеоско подручје захватила депопулација. Процес депопулације на територији града Чачка јавља се као резултат природног прираштаја, иселавања млађег становништва (посебно са сеоског подручја) и високог индекса старења на сеоском подручју. Према подацима из последњег пописа становништва на подручју града Чачка број становника у руралним подручјима је 42.006 или 36,50% у укупном становништву. Миграциона кретања, нарочито после 1945. године, била су јако изражена, а насељавање територије града Чачка је вршено становништвом из пасивних крајева и даље околине. Према подацима из пописа становништва, до 1991. године усељавање је вршено трајно, уз варирање броја усељених становника. У структури усељених лица доминантну улогу имале су жепе чије је усељавање уследило због запослења или удаје, што је имало за последицу смањен број бракова на сеоском подручју. Од 1991. године због познатих друштвено политичких промена повећава се број усељених лица било да се задржавају привремено или трајно. Старосна структура становништва града Чачка, по наведеним старосним групама у 2002. и 2011. години дата је у табели 1. Од 2002. године до 2011. године, број становника на територији града Чачка се смањило за 1.735 становника. Једна од кључних демографских карактеристика града Чачка је и све неповољнија старосна структура. Промена старосне структуре у периоду 2002-2011. године, указују на наставак процеса пада учешћа младих, уз истовремено повећање удела старих лица. Образовна структура становништва може се сагледати кроз два основна показатеља садржана у писмености и школској спреми. Према попису из 2002. године, за становништво старо 15 и више година, од укупно 99.333 становника без школске спреме је 4.116 становника, непотпуно основно образовање има 14.488 становника, основно образовање има 22.856 становника, средње образовање има 4.6547 становника, више образовање 4.448 становника, високо образовање има 5.908 становника и непозната је образовна структура за 970 становника. Према попису из 2011. године, за становништво старо 15 и више година, од укупно 99.132 становника без школске спреме је 1.829 становника, непотпуно основно образовање има 9.609 становника, основно образовање има 19.143 становника, средње образовање има 53.543 становника, више образовање 5.437 становника, високо образовање има 9.386 становника и непозната је образовна структура за 185 становника. Према попису из 2022. године, за становништво старо 15 и више година, од укупно 90.453 становника, без школске спреме је 439 становника, непотпуно основно образовање има 3.580 становника, основно образовање има 14.255 становника, средње образовање има 53.352 становника, више образовање 5.354 становника, високо образовање има 13.223 становника и непозната је образовна структура за 250 становника. Ако се направи поређење са подацима из последња три пописа становништва може се закључити да се смањује број неписмених лица, чему је допринело обавезно основно образовање. У образовној структури најзаступљенија су лица са средњом стручном спремом. Раст удела лица са завршеним средњошколским образовањем одвијао се на рачун смањења удела учешћа лица са нижим образовањем. Међутим сеоско становништво се одликује скромним знањем што је један од фактора ниског предузетничког потенцијала руралних становника. Последњих деценија на територији града Чачка, као и већини општина у Србији, присутно је смањење броја пољопривредног становништва. Томе су допринеле промене у структури делатности на подручју општине. Повећање броја запослених у секундарним делатностима извршено је преливањем радне снаге из примарних делатности, што се негативно одразило на рурални простор. Исељавање младог - радно способног становништва из сеоских насеља довело је до неповољне старосне структуре укупног пољопривредног становништва и старења снаге у пољопривреди.

Старосна структура становништва ЈЛС - Града Чачка

године	2002.	%	2011.	%	2022.	%
0-19	25.832	22.07	22.477	19.49	20.748	
20-39	30.456	26.01	29.913	25.94	23.441	
40-59	30.556	28.66	34.141	29.60	28.977	
60 и више	26.657	22.77	28.806	24.97	32.446	
непознато	571	0.49				
укупно:	117.072	100	115.337	100		

Диверзификација руралне економије: Стање руралне економије могуће је посматрати на основу посматрања различитих аспеката тржишта рада и прихода сеоских домаћинстава. Кретање основних индикатора тржишта рада (стопе незапослености, запослености и активности) показује да посматрано на републичком нивоу нема значајнијих разлика током последње деценије на релацији урбано, односно рурално. Рурална популација радног узраста има више стопе активности и запослености, јер руралне средине пружају већу могућност запошљавања од ниже образованих лица. Структура запослености сеоског становништва по секторима динамично се мењала током последњих година. Запосленост у пољопривреди има и даље високо место у поређењу са другим секторима и креће се у интервалу 43-50%. Тек сваки четврти односно пети становник сеоских насеља ради у индустрији, и све их је мање. С` друге стране, сеоско становништво све је више запослено у терцијарном сектору где постоји већа стабилност у делатностима овог сектора, али где постоји и раст запослених (сектор јавне администрације, образовања и комуналних услуга). Приходи сеоских домаћинстава највећим делом (35-42%) потичу од прихода из радног односа (редовног и додатног), а одмах потом следи учешће пензија (око 30% у 2012. години). Из тога се може извести закључак да су приходи који се остварују од пољопривреде ниски у односу на зараде из других сектора, што је јасан индикатор ниске продуктивности сектора. Приходи сеоских домаћинстава у великој мери потичу из радног односа и учешћа пензија. Родне неједнакости у домену економске партиципације су веома изражене међу руралном популацијом. Међу женама је мање учешће активних лица, мање запослених и мање оних које раде ван пољопривреде, него међу мушкарцима. Поред жена, млади на селу се такође суочавају са великим ризицима од искључености са тржишта рада. Важан приоритет за рурални развој јесте обнова и развој руралне инфраструктуре (путеви, водоснабдевање, канализација, електрична енергија, информационе и телекомуникационе услуге итд.). Пољопривреда као примарна делатност није у довољној мери успела да искористи постојеће привредне потенцијале за организацију производње. Природне услове нису увек пратили одређени друштвено економски, чиниоци, а пре свега сигурност у пласману готових производа. Стварање стимулативног амбијента од стране државе за развој малих и средњих предузећа и предузетништва у руралним подручјима доприноси диверзификацији руралне економије и задржавању младих људи на селу у пољопривреди и непољопривредним занимањима. Програми које је могуће реализовати у руралним подручјима треба да подстичу младе п.уде да живе и раде на сеоском подручју ради чега је потребно створити стимулативни амбијент за развој малих и средњих предузећа и предузетништва у руралним подручјима (пореске олакшице, субвенције, кредити под повољним условима и друго). Поред конвенционалне пољопривреде, снажан допринос развоју руралних подручја може дати органска пољопривреда, те је потребно у наредном периоду стварањем стимулативног амбијента инвестирати у ову област и подстицати производњу специфичних производа и генетски немодификованих производа. Обезбеђивању алтернативних извора прихода за сеоска домаћинства, диверзификацији руралне економије, смањењу незапослености, оживљавању и развоју села доприноси и развој руралног туризма. Развој руралног туризма је један од економских, друштвених и еколошких приоритета за руралну област подручја града Чачка. Рурални туризам је на подручју града Чачка тек почео да се развија иако постоје завидни туристички потенцијали као што су: природно, културно-историјско наслеђе, гастрономија, манифестације, гостољубивост становништва и сл. Сеоски туризам интегрише туризам, пољопривреду и друге секторе привреде те је неопходно улагање у руралну и туристичку инфраструктуру, изградњу смештајних капацитета, спровођење едукације кадрова у руралном туризму, промовисање сеоског туризма, организовање манифестација, уз продају специфичних производа конкретног подручја (храна, пиће, сувенири итд.), прилагођавање туристичке понуде захтевима савремених туриста, подстицање жена које живе у руралним подручјима да се активније укључе у рурални туризам (стари занати и ручна радиност). Туризам је један од стратешких праваца развоја града Чачка. Подручје града Чачка са Овчарско-Кабларском клисуром и бањама Горња Трепча, Овчар Бања и Слатинска Бања, богато је природним лепотама сеоског подручја и споменичким наслеђем. Туристичка понуда Чачанског краја је хетерогена захваљујући различитим видовима туризма који су развијени на овом подручју. Заступљени су здравствени, верски, транзитни и ловни туризам. Археолошке туристичке вредности потичу из праисторијског и римског доба: Илирске кнежевске хумке у Атеници, Римске терме у Чачку, Градина на планини Јелици, средњовековни споменици на територији града Чачка итд. На сеоском подручју традиционално се организују културно-забавне манифестације. Сабор фрулаша Србије у Прислоници, који се одржава од 1988. године. Манифестација има за циљ неговање изворне народне културе, обичаја и музичке традиције које су у новије време употпуњене и осмишљеним садржајима из народне радиности, а своје радове излажу плетиле, везиле, ткаље и домаћице. "Купусијада" у Мрчајевцима је манифестација припремања купуса у земљаном лонцу обogaћена културно-уметничким садржајима и излагање ручних радова, пољопривредних производа и опреме. „Плодови Западног поморавља“ у Заблаћу је такође постала традиционална манифестација којом се приступило организовању привредне

изложбе, пољопривредне берзе, такмичењу у припремању јела, а што је пропраћено и културно-уметничким програмом. Постало је традиционално и окупљање у Миоковцима на манифестацији "Дани миоковачке кајсије", а поред наведених, одржавају се и „Шумадијска краљица” у Горњој Тречи, „Ивандањски котлић” у Доњој Тречи и "Пасуљијада" у Љубићу. Кроз туристичку понуду и поменуте мапифетације тежи се и афирмацији старих заната.

Рурална инфраструктура: Водоснабдевање руралних области града Чачка, обавља се преко ЈКП „Водовод“ и ЈКП „Моравац“. Укупна дужина мреже водоснабдевања преко ЈКП „Водовод“ је 418,5 км а у руралном делу је око 200 км и на њој се налази 4.375 прикључа ка. Укупна дужина мреже водоснабдевања преко ЈКП "Моравац" је око 280 км, и на њој се налази 2.637 прикључака. Поштански саобраћај; Од 15 јединица поштанске мреже 9 се налази у насељима која припадају руралном подручју и не планира се отварање нових корпоративних пошта. Број становника који се опслужују сваког радног дана је 21.809, број становника који се опслужују најмање два пута недељно је 32.567, а број сеоског становништва које се опслужују најмање једном недељно је 11.013. Мобилна телефонија и интернет; Услуге мобилне телефоније и мобилног интернета пружају три компаније: „Телеком“ Србија, „ВИП“ и „Теленор“. Када је у питању „Телеком”, на руралном подручју града Чачка изграђени су, планирани или је градња у току ИПАН и МИПАН уређаји чија је максимална дужина претплатничке петље за око 60-80% корисника испод 1100 метара, што омогућава такође примену ВДСЛ технологије. У руралним подручјима изграђене су и бежичне приступне мреже у ЦДМА и ЦДЛЛ технологији. На целом подручју града Чачка је укупно инсталисан капацитет од око 73.000 телефонских прикључака и од око 21.000 интернет портова. Саобраћајна инфраструктура; Путна инфраструктура је укупне дужине од 1.200 км до 1.300 км, од чега су око 700 км некатегорисани путеви, око 250 км атарски путеви и око 350 км локални путеви. Социјална инфраструктура; На руралном подручју града Чачка има 40 месних заједница које имају своје просторије и у њима 29 месних канцеларија са просторијама, 10 основних школа, 20 цркава и 9 манастира, 15 амбуланти са сталним и повременим медицинским особљем, 26 домова културе (3 нису у функцији), 4 библиотеке, 6 вртића и 3 предшколске установе при школи, две станице муп-а, 43 производна објекта, 9 поштанских објекта, једна банка, 10 ветеринарских амбуланти, једна аутобуска станица и 8 железничких станица, две зелене и једна сточна пијаца, 116 гробља, 6 земљорадничких задруга (две нису у функцији), два природна лечилишта, 6 бензинских пумпи, 25 објекта за спорт и рекреацију, један хиподром, један аеродром.

Показатељи развоја пољопривреде

Пољопривредно земљиште: Површина расположивог пољопривредног земљишта на територији града Чачка износи 44.205 ха. За пољопривредну производњу користи се 36.899 ха. Карактеристика пољопривредног земљишта на подручју града Чачка је постојање великог броја малих парцела које су и расцепкане. Просечно коришћено пољопривредно земљиште по пољопривредном газдинству износи 2,81 хектар. Земљишта прве зоне имају највеће производне способности. Овде се ради, углавном, о дубоким и богатим земљиштима, која су погодна за разноврсну и рентабилну биљну производњу. Од важнијих типова земљишта који се срећу у овој зони најзаступљеније су смонице (вертисоли), затим алувијална земљишта (флувисоли) и псеудоглеј, а само на малим површинама (испод планине Јелица у селу Жежевица) је гајњача (еутрични камбисол). Земљишта друге зоне имају задовољавајућа производна својства, али доста слабија у односу на прву, најчешће због две групе основних разлога: деловања процеса ерозије, мањих могућности за наводњавање. Овде се ради, углавном, о различитим подтипovima смонице. На релативно малим површинама заступљене су и деградиране гајњаче и псеудоглеј. У трећој зони подручја, односно обода чачанске котлине заступљена су углавном недовољно развијена и плитка земљишта, различите типске припадности. Земљишта ове зоне су у великој мери изложена разноврсним процесима ерозије, као и другим облицима деградације. Према категоријама пољопривредног земљишта заступљене су: оранице и баште 16.056 ха, ливаде и пашњаци 8.685 ха, воћњаци 4.168 ха, виногради 26 ха, расадници 25 ха, окућнице и остало 26 ха. На територији града Чачка наводњава се 2.900 ха од чега су 2.374 ха оранице и баште, 302 ха воћњаци, 1 ха виногради, 18 ха ливаде и пашњаци и 5 ха остали засади. Површине државног пољопривредног земљишта које се могу дати у закуп на територији града Чачка износе 255.86,17 хектара од чега је под закупом 64.85 хектара а 76.59,67 хектара је дато на бесплатно коришћење Институту за воћарство. Пољопривредно земљиште дато у закуп користи се за производњу ратарског и крмног биља.

Вншегодишњи засади: Чачак је смештен у западно-моравској котлини са брдско-планинским залеђем. До 700 м.н.в. клима је блага умерено-континентална, а преко ове висине субпланинска. Лета су умерено топла, зиме умерено хладне а јесени топлије од пролећа. Средња годишња температура је 10,47°C. Годишња количина падавина износи 669 mm и највише се излучује у облику кише, највише у мају (88,6mm) а најмање у фебруару

и марту (40mm). Снег се јавља обично у јануару и фебруару и максималне је висине 70cm у трајању од 27 дана. Град се у просеку јавља 12 дана у току године а магла 25 дана (највише у октобру, 4,6 дана). Влажност ваздуха је умерена, просечно 80,7%. Сунчаних сати у току године је 2.000, највише у јулу и августу, најмање у децембру и јануару. Ветрови су најчешће северни, просечне брзине 1,3 m/s и северозападни брзине 4,1 m/s и не утичу битније на временске прилике. Педолошки састав на територији града је веома разноврстан. Највише су заступљена алувијална земљишта, смонице (доста еродиране смонице), гајњаче и параподзоли. Према подацима пописа пољопривреде из 2022. године воћњаци се у чачанском крају простиру на 4.719 хектара. Највише гајена воћна врста у чачанском крају је шљива на око 1.744 хектара. Мало иза шљиве је јабука на око 969 хектара. На трећем месту је кајсија са 800 хектара, на четвртм крушка са око 271 хектара, док је површина засада трешње 155 хектара, брескве 26 хектара и вишње 79 ха. Орах, 109 хектара, дуња 89 хектара, малина 208 хектара, нектарина 21 хектар, и лешник 46 хектара, купине 80 хектара, боровнице 97 хектара а осталих воћних врста око 27 хектара. Чачански крај поседује велики потенцијал по питању воћарских сировина и стога се може констатовати да је чачански крај воћарски крај. Реални и оствариви годишњи приноси су око 30.000 тона плодова шљиве, 12.000 тона плодова јабуке, 7.000 тона плодова кајсије, 3.000 тона плодова крушке, 1.000 тона плодова брескве, 1.000 тона плодова трешње и око 500 тона плодова вишње. Производња кајсије у чачанском крају представља 17% производње кајсије у Србији, шљиве, јабуке и крушке 4-6%. Јасно су издиференцирани локалитети за гајење одређених воћарских култура, што представља први корак ка рејонизацији. Полазећи од податка да се сваки шести килограм кајсије у Србији произведе у уском подручју на северозападу Чачка, може се размишљати о озбиљнијем ангажовању на формирању препознатљивог бренда. Велики проблем представља уситњеност поседа и екстензивна производња (са изузетком јабуке и кајсије). Укупна површина под воћњацима је 4.719 ха од чега су плантажни 2.827 ха. Производња је сконцентрисана у брежуљкасто-брдском крају (н.в. 300-600 м), па је један од главних проблема интензивирања воћарске производње недостатак воде за наводњавање. Такође постоји и велики проблем са честом појавом града на овим теренима.

Сточни фонд: Повољни услови за гајење крупне стоке су у долинама, а брдско-планински предели су погодни за развој овчарства и козарства. Остали видови производње (свињарство, живинарство, тов јунади) заступљени су у мањем обиму. Због негативних промена у пољопривреди и сточарству које су се десиле у протеклом периоду (пад куповне моћи, смањење домаћег и губитак иностраног тржишта), породична газдинствима остала су релативно неразвијена, тржишно недовољно усмерена, са традиционалним технологијама. Савремени робни произвођачи се јављају у малом броју и њихов развој је доста успорен. Сточни фонд Града Чачка по подацима из пописа пољопривреде из 2023. године чини 11.811 говеда, 27.466 свиња, 29.884 оваца, 2258 коза, 99.897 кокошака, нешто преко 92.000 остале живине, 299 коња и 13.841 кошница пчела. Сточарска производња се наслања на производњу пшенице, кукуруза, луцерке, детелине и испаше на ливадама и пашњацима. Сточарска производња у односу на пратећу производњу сточне хране је самодовољна само у погледу кабасте хране (луцерка, детелина), док је у погледу потрошње житарица у добром делу зависна од производње у другим крајевима. Неискоришћени потенцијал за развој овчарства и козарства лежи у великом делу због некоришћења пашњачких површина у вишим пределима. Сточарство уназад пар година се постепено опоравља, модернизује и повећава квалитет. Виши степен раста је присутан у производњи млека, у односу на друге видове производње. На подручју града преовлађује гајење домаћег шареног говечета у типу сименталца са око 80%, говеда холштајн расе су 18%, а примитивне расе и мелези са 2%. Производне способности грла су различите. Просечна количина млека у лактацији по крави је код холштајн фризијске расе 6.476 кг, а код сименталске расе 4.753 кг. У производњи млека, мали број фармера остварује високу производњу по грлу, док већина газдинстава задовољава егзистенцијалне потребе породице овом производњом. Стандардним товом говеда (400—600 кг) бави се мали број газдинстава. У већини случајева, пољопривредна домаћинства продају телад масе 150—200 кг. На територији града Чачка нема великих газдинстава специјализованих за овчарство и козарство. Највећа стада имају око 150-180 оваца. Целокупни систем производње заснива се на традиционалном узгоју. У овчарству преовлађују мелези праменке и сјеничког соја, који су заступљени са 80%, а 10 % је винтемберг. Интензивно свињарство и живинарство су развијени у деловима у којима постоји обимна производња житарица, првенствено кукуруза. Према подацима из пописа пољопривреде из 2023. године узгојем свиња се бави 3.911 пољопривредних газдинстава. Број газдинстава са савременим свињарским и живинарским фармама је мали. Највећа живинарска газдинства имају јата са преко 500 грла живине и таквих је пет, док шест газдинстава има од 1.000 до 3.000 грла живине. Производња јаја и бројлера заснива се на хибридима лаког и тешког типа. Производња живинског меса високо је зависна од увоза хибрида, протеинске хране, адитива и лекова. Производи се углавном пласирају на локалним пијацама, кланицама и месарама. Најзаступљеније расе свиња су шведски

ландрас и велики јоркшир. У мањем броју присутни су холандски, немачки и белгијски ландрас као и дурок и пиетрен. Тренд раста броја кошница у периоду од 2002. до 2022. године је значајан и карактеристичан је за шири регион, па чак и за национални ниво. Величина производње, али пре свега квалитет су конкурентни и на ширем тржишту па је у 2013. години произведено око 90 тона меда. Добро организовани произвођачи који су у удружењу које са чланством ради на прихватању добре пчеларске праксе, доприносе да се мед стандардизује и пласира и кроз веће извознике и дистрибутере. У пчеларењу су заступљена оба система и стационарни и селидбени, а највише је заступљена багремова паша. Просечан принос меда по кошници креће се око 15 кг по кошници годишње. По попису пољопривреде, 2022. године на територији града Чачка се налази 13.841 пчелињих друштава. Висока незапосленост становништва и ниска почетна улагања потребна за бављење пчеларством главни су разлози за раст броја пчелињих друштава.

Механизација, опрема и објекти: Пољопривредна механизација на пољопривредним газдинствима је застарела и утиче на смањену продуктивност пољопривредне производње. Средња и мала газдинства су опремљена половном механизацијом, која је технолошки превазиђена на газдинствима земаља са развијеном пољопривредом. По статистичким подацима 95% трактора је старије од 10 година, а исто је стање и код комбајна, Пољопривредници већином користе технички мање захватне машине са релативно већом потрошњом горива и губицима при руковању (већим растуром при жетви) што додатно утиче на раст производних трошкова. Према резултатима пописа пољопривреде из 2023. године на територији града има 5.295 трактора, 387 комбајна и 19.348 прикључних машина. Заменом постојеће механизације може се повећати принос по јединици површине у односу на резултате који се данас остварују у пољопривредној производњи. Уз подстицајна средства града Чачка од 2015. до 2021. године купљено је око 90 нових трактора и преко 850 различитих прикључних машина. Овај број знатно је већи када би се томе придодали трактори и прикључне машине купљене уз подстицајна средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Опремљеност објеката за смештај стоке је неуједначен и зависи од степена специјализације и величине стада. Мали број пољопривредних газдинстава су током последње деценије имала значајне инвестиције у унапређењу стандарда, изградњу и проширење постојећих капацитета. Ови објекти су технички добро опремљени и испуњавају захтеве предвиђене стандардима о добробити животиња. И поред тога, управљање стајњаком и његово складиштење остаје један од кључних проблема са којим се суочава већина газдинстава. Опремљеност пољопривредних газдинстава објектима за складиштење репроматеријала и финализацију пољопривредних производа је неадекватна. Углавном се користе постојећи економски објекти и помоћни објекти на газдинству. Према резултатима пописа пољопривреде из 2023. године на територији града има 2.837 пољопривредних објеката за смештај пољопривредних машина и опреме, 6.442 објекта за смештај пољопривредних производа на газдинству, 85 хладњача, 17 стакленика и 1.650 пластеника.

Радна снага: Према резултатима пописа становништва 2012. године сеоско становништво у Србији је у периоду 2002-2011. године смањено за 311.139 становника (10,9%), и по први пут опало на ниво испод 3 милиона лица, те данас чини 40,6% укупног становништва Србије. Укупан број становника на подручју града Чачка је 105.612 према резултатима пописа становништва 2022. године, од чега 69.598, односно 65,89% чини градско становништво, а 36.014 је сеоско стаиовништво, односно 34,1% укупног броја становника на подручју града. Према резултатима пописа пољопривреде из 2023. године на подручју града Чачка укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава је 9.512. Највећи број пољопривредних газдинстава (регистрованих и нерегистрованих) 7.114, има једног до два члана газдинства који су радно активни и стално запослени на газдинству. Пољопривредна газдинства 3.776, су са три до четири члана који су радно активни и стално запослени на газдинству. Са пет до шест чланова који су радно активни и стално запослени на газдинству је 2.089 пољопривредних газдинстава. Сезонска радна снага; Према резултатима пописа пољопривреде из 2023. године на подручју града Чачка укупан број ангажоване сезонске радне снаге је 4.179. Укупан број чланова газдинства и стално запослених на газдинству оствари 10.140 ГРЈ од чега 11.086 чланова и стално запослених оствари мање од 25 % укупне ГРЈ, а 4.142 запослена члана газдинства и запослених на газдинству оствари 100% ГРЈ, односно 17%. То значи да 4.142 ради 225 радних дана, а 11.086 ради 56 радних дана у години. Од 24.380 који се баве пољопривредом 4.142 (17%) је 100% ангажовано на пољопривреди и они имају 41% укупну ГРЈ, 20.238 је ангажовано 83% и имају 59% ГРЈ. Просечна старост чланова и стално запослених на газдинству је од 53-55 година.

Газдинства према броју чланова

Град Чачак укупно	укупан број ПГ	са 1 чланом	са 2 члана	са 3 члана	са 4 члана	са 5 чланова	са 6 и више чланова
----------------------	-------------------	-------------	---------------	---------------	---------------	--------------	------------------------

Структура пољопривредних газдинстава: Према подацима из пописа пољопривреде из 2023. године, укупан број пољопривредних газдинстава на подручју града Чачка је 10.437, а 10.386 пољопривредних газдинстава (99%) користи земљиште укупне површине од 29.380 ха, што је у просеку 2,8 ха. Без коришћења пољопривредног земљишта је 51 газдинство. Пољопривредна газдинства 3.045 односно 29% имају мање од 1 ха пољопривредног земљишта (то су газдинства са 3-4 члана који су радно активни и стално запослени на газдинству) 3.045 пољопривредних газдинстава користи укупно 1.867 ха пољопривредног земљишта, односно једно пољопривредно газдинство користи у просеку 0,61 ха пољопривредног земљишта. Број пољопривредних газдинстава која имају 1,50 ха пољопривредног земљишта је 2.652 односно 25%. Пољопривредна газдинства 3.138 односно њих 30% користи укупну површину пољопривредног земљишта 10.659 ха што би по газдинству износило око 3,2 ха пољопривредног земљишта. Број пољопривредних газдинстава која имају 6,80 ха пољопривредног земљишта је 1.093 односно 10%. Пољопривредна газдинства 246 односно 2,4% користи укупну површину пољопривредног земљишта 3.235 ха што би по једном пољопривредном газдинству износило 13,15 ха пољопривредног земљишта. Двадесет два пољопривредна газдинства односно њих 0,2% користи укупну површину пољопривредног земљишта од 555 ха, што у просеку по газдинству износи 25 ха пољопривредног земљишта. Шест пољопривредних газдинстава односно њих 0,05% укупно користе 216 ха површине пољопривредног земљишта што по газдинству износи око 36 ха. Два пољопривредна газдинства односно њих 0,02% укупно користе 159 ха површине пољопривредног земљишта што по газдинству износи 79,5 ха. Број пољопривредних газдинстава на подручју града Чачка је 10.437, а укупна површина коришћеног пољопривредног земљишта је 29.775 ха што произилази да просечно коришћена површина пољопривредног земљишта по једном газдинству 2,8 ха. Подаци о сточарској производњи, по Попису пољопривреде из 2023. године, налазе се у табели 1.

Газдинстава и грла стоке према типу производње

врста производње	број грла	број газдинстава
музне краве	5.357	1.208
остале краве	215	25
говеда	11.811	1.406
крмаче	4.111	1.493
свиње	23.355	3.911
овце	29.884	2.433
козе	2.258	560
бројлери	15.753	600
коке носиље	76.495	3.503
живина	99.897	3.831
условно грло	19.041	5.647

Производња пољопривредних производа: Укупна површина пољопривредног земљишта на подручју града Чачка је 44.205 ха, а укупна површина расположивог земљишта за пољопривредну производњу је 36.899 ха а користи се 29.775 ха. Према подацима пописа пољопривреде из 2023. године на подручју града Чачка, 11.469 ха се налази под производњом жита (6.057 домаћинства); • 1.431 ха налази под производњом кромпира (2.215 домаћинства); • на површини од 1.228 ха гаји се поврће, бостан и јагоде (2.019 домаћинства); • на површини од 4.057 ха гаји се крмно биље (3.253 домаћинства) • на површини од 22 ха, заступљене су махунарке (149 домаћинства). Пшеница се гаји на 3.521 хектар (3.769 домаћинства) а кукуруз за зрно на 6.027 ха (5.303 домаћинства). Производња код вишегодишње биљне производње одвија се на површини од 4.774 ха (5.384 домаћинства) • 969 ха се налази под производњом јабуке (1.671 домаћинство) • 271 ха се налази под производњом крушке (715 домаћинства) • 26 ха се налази под производњом брескве (79 домаћинства) • 800 ха се налази под производњом кајсије (1.187 домаћинства) • 79 ха се налази под производњом вишње (360 домаћинства) • 1.744 ха се налази под производњом шљиве (3.924 домаћинства) • 109 ха се налази под производњом ораха (306 домаћинства) • 46 ха се налази под производњом лешника (108 домаћинства) • 208 ха се налази под производњом малина (748 домаћинства) • 80 ха се налази под производњом купина (450 домаћинства) • боровнице се налазе под површином од 97 ха (60 домаћинства), дуње се гаје на 89 ха (198

домаћинстава). Сточарска производња; Према попису пољопривреде из 2023. године на подручју града Чачка узгојем говеда се бави 1.406 домаћинстава (11.811 грла - од чега музних крава 5.357 грла у 1.208 домаћинстава), производњом свиња 3.911 домаћинстава (23.355 грла - од чега 4.111 крмача у 1.493 домаћинства), овчарством се бави 2.433 домаћинства (29.884 грла), узгојем коза 560 домаћинстава са 2.258 грла и 3.831 домаћинство поседује укупно 99.897 различите живине (15.753 комада бројлера, 76.495 кока носиља).

Домаћинства са музним кржавама

укупно	број газдинстава	број грла
домаћинства са 1 - 2 грла	1.208	5.357
домаћинства са 3 - 9 грла	530	805
домаћинства са 10 - 19 грла	560	2.682
домаћинства са 20 - 29 грла	94	1.222
домаћинства са 30 - 49 грла	16	363
домаћинства са 30 - 49 грла	7	225
домаћинства са 50 - 99 грла	1	60

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника: На територији града Чачка активно функционише шест земљорадничких задруга. Две задруге су задруге основане по старом принципу и то 3.3. "Слатина" у Слатини која је основана 1898. године и чини је 18 задругара и 22 кооперанта и 3.3. "Каблар" у Рошцима која је основана 1911. године и чини је 34 задругара и 15 коопераната. Остале две задруге основане у новије време и то: 3.3. "Чачанска јабука" у Доњој Трепча која је основана 2006. године и чине је 22 задругара и 3.3. "Заблаћанка" у Заблаћу која је основана 2008. године и чини је 27 задругара оснивача, 20 придружених чланова и 50 коопераната. У току 2016. и 2017. године, основане су још и 33 „Сточар 2017.“ и 33 „Меденица“. Задругари и кооперанти се баве производњом поврћа и воћа. Преко задруга повртари и воћари успевају да под повољнијим условима набављају репроматеријал, организују предавања, едукације, лакше долазе до стручних и саветодавних услуга. Задругари немају великих могућности да преко задруге пласирају своје производе из неколико разлога: тржиште малопродаје, посебно у великим потрошачким центрима, је у великој мери монополизовано, трошкови уласка у трговинске ланце су високи, присуство купаца (тзв. сиве економије) омогућава брзу наплату за предату робу, због чега су пољопривредници углавном окренути овом каналу пласмана. Међутим, присуство купаца носи ризик нестабилне тражње, осцилаторних цена, одсуство правне заштите пољопривредника и сл. На територији града Чачка функционише осам пољопривредних гранских удружења, од тога четири удружења пчелара: „Друштво пчелара“ Чачак броји 125 чланова, Удружење пчелара „Градац“ броји 7 чланова, Удружење пчелара „Матица“ броји 4 члана и Удружење „Чачанска пчела“ броји 80 чланова. Удружење "Миоковачка кајсија" основали су 2009. године произвођачи кајсија из Миоковаца и чине га 40 чланова, Удружење воћара „Чачанска јабука“ основано је 2005. године и чине га 22 члана. Удружење поседује сопствену УЛО хладњачу (контролисани услови) капацитета 1.250 тона где чланови складиште своје производе (углавном јабуке) и продају их по доста повољнијој цени. Удружење повртар "Западна Морава" из Мрчајеваца основано је 40 чланова из Мрчајеваца и других села са леве стране реке Западна Морава и основано је 2007. године, а удружење повртар Заблаће основано је 2006. године и окупља 20 пољопривредних произвођача. Преко удружења произвођачи: имају могућност набавке репроматеријала по повољнијим условима; удружење поседује колску вагу (услугу мерења производа чланови Удружења не плаћају, док ову услугу за произвођаче који нису чланови удружења, удружење наплаћује и ови приходи служе за финансирање дела активности Удружења); организују предавања, едукације, путовања пољопривредника (посете сајмовима, успешним пољопривредницима и регионима) и сл. Активности удружења финансирају сами произвођачи, а саветодавну и правну подршку обезбеђује и град Чачак преко службе за пољопривреду и Центара за развој села у Заблаћу, Трбушанима и Мрчајевцима.

Трансфер знања и информација: На подручју града Чачка активно функционише: две научне установе и то Институт за воћарство и Агрономски факултет и Пољопривредна саветодавна, стручна служба Чачак. У оквиру Градске управе за локални економски развој је служба за пољопривреду са Центрима за развој села са канцеларијама у Мрчајевцима, Заблаћу и Трбушанима. Као један од циљева Центара за развој села је и успостављање комуникације између стручних и научних институција и примарних пољопривредних произвођача било организовањем стручних предавања или индивидуалних разговора. Током године а нарочито

зимског периода организује се велики број предавања са најактуелнијим темама где су управо предавачи професори Агрономског факултета, научни радници из Института за воћарство као и саветодавци ПССС Чачак. ПССС Чачак сваке године поставља огледне парцеле стрних жита и кукуруза где су заступљене најновије као и најзначајније сорте и хибриди стрних жита и кукуруза. Институт за воћарство сваке године организује „Дан отворених врата“ за најзначајније воћне врсте где се произвођачи упознају са најновијим сортама и технологијама гајења, док Агрономски факултет организује "Саветовање о биотехнологији са међународним учешћем" где се врши трансфер постигнутих достигнућа ка примарним пољопривредним произвођачима и прехрамбеној индустрији. Такође и компаније које послују на подручју ЈЛС, у сарадњи са узорним пољопривредним газдинствима, Синцента, Галеника-фитофармација, Соланум комерц, Агроуник, Арум организују огледна поља кромпира, купуса, црног лука где се се представе најновије сорте, хибриди и правилна примена агротехнике и мера заштите од болести и штеточина, док се у воћним засадама представља правилна примена агротехничких, помотехничких и мера заштите од болести и штеточина. Ове компаније сваке године организују и стручне посете пољопривредних произвођача фармерима земаља Европске уније где наши произвођачи имају прилику да виде примере добре произвођачке праксе коју добрим делом могу применити на својим производним површинама. Град Чачак је у 2011. и 2012. години реализовао пројекат "Развој система интегралне заштите пољопривредне производње од болести, штеточина и елементарних непогода" при чему је током трајања пројекта организовано дванаест предавања о интегралној производњи којима су присуствовали пољопривредних произвођача и купљено је осам аутоматских метеоролошких станица на којима су инсталирани софтвери за праћење и прогнозу појаве пламењаче кромпира и чађаве краставости јабуке. Једна од активности на одрживости поменутог пројекта је обавештавање пољопривредних произвођача о остварености услова за појаву и развој патогена пламењаче кромпира и чађаве краставости јабуке, најпогоднијем времену за третирање као и средствима за заштиту гајених култура од поменутих патогена. Овим програмом је обухваћено 200 пољопривредних произвођача. У буџету града Чачка сваке године се издвајају средства за едукације пољопривредних произвођача кроз стручна предавања, посете сајмовима у земљи и иностранству као и за посете напредним пољопривредним газдинствима као примерима добре праксе из области сточарства, воћарства и повртарства.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ постицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
	УКУПНО						

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Цифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101	99.000.000,00	50	700.000,00	0,00
2	Управљање ризицима	104	3.000.000,00	10	40.000,00	0,00
3	Органска производња	201.3	500.000,00	70	500.000,00	0,00
4	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима	302	500.000,00	50	500.000,00	0,00
5	Подршка младима у руралним подручјима	303	2.500.000,00	80	1.250.000,00	0,00
6	Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима	304	8.000.000,00	50	500.000,00	0,00
	УКУПНО		113.500.000,00			

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Цифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ одстицаја кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју	402	800 000,00	0,00	100	0,00	0,00
	укупно		800.000,00				

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних подстицаја

Редни број	Назив мере	Цифра мере	Планирани буџет за текућу годину без пренетих обавеза (у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)	Пренете обавезе
1	Куповина обрадивог пољопривредног земљишта у циљу укрупњавања поседа	601	10.000.000,00	0,00	50	500.000,00	0,00
2	Набавка хране и ветеринарских услуга за остављену женску телад	602	5.000.000,00	0,00	50	500.000,00	0,00
3	Помоћ младим пољопривредницима - повећање обрадивих површина	603	1.500.000,00	0,00	80	500.000,00	0,00
4	Копање бунара за наводњавање пољопривредних површина	604	10.000.000,00	0,00	50	500.000,00	0,00
	УКУПНО		26.500.000,00				

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја (без пренетих обавеза)	140.800.000,00
Планирана средства за директна плаћања	0,00
Планирана средства за кредитну подршку	0,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	113.500.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	800.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера руралног развоја	26.500.000,00
Пренете обавезе	0,00

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике: Потенцијални корисници мера подршке су регистрована пољопривредна газдинства са територије града Чачка (која имају и преко 50% обрадивог земљишта на територији града Чачка), са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације, затим удружења и асоцијације пољопривредних произвођача. Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће: • модернизацији производње и јачању производне конкурентности: • повећање продуктивности • смањење производних трошкова; • повећање броја млађих носилаца регистровани РПГ ова. • достизању националних и стандарда ЕУ на пољу: • заштите

животне средине, здравља животиња и биљака, • добробити животиња, • повећању квалитета производа, хигијене и безбедности хране; • побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава; • увођењу нових технологија и иновација, и отварање нових тржишних могућности; • побољшању квалитета производа уз испуњавање националних и ЕУ стандарда у • области безбедности хране и заштите животне средине; • очувању производње традиционалних производа; • добијању производа веће додате вредности у циљу повећања дохода и побољшању одрживих услова за живот сеоског становништва. Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја: По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Града Чачка за 2025. годину од стране Градског већа и Скупштине града, исти се објављује на званичном сајту Града Чачка. Информисање потенцијалних корисника о мерама Програма, врши се преко Службе за пољопривреду и Центра за развој села. Врши се путем организовања и одржавања трибина и предавања за локално сеоско становништво, путем локалних медија, дистрибуцијом штампаних обавештења преко сеоских месних канцеларија. Информисање потенцијалних корисника врши се и непосредним контактом у просторијама Центра за развој села у Заблаћу и Службе за пољопривреду и радом на терену.

Мониторинг и евалуација: Служба за развој пољопривреде обавља послове на изради предлога Програма и реализацији мера након усвајања истог. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врше запослени у оквиру Службе за развој пољопривреде са центрима за развој села сваки из своје области деловања. Такође, у процесу мониторинга и евалуације учествују и други органи и стручна тела Града: Градско веће — усвајање годишњег извештаја, Комисија за доделу подстицајних средстава у пољопривреди — врши контролу и процену успешности спроведених мера и одлучују о захтевима по појединим мерама, Управа за финансије - врши контролу документације и законску исправност поднетих захтева, у оквиру своје надлежности, као и комисије и друга радна тела која се формирају у периоду реализације самог Програма, а које углавном имају задатак процене потенцијалних корисника мера и контроле наменског коришћења одобрених средстава. На основу систематизованих података, Служба за пољопривреду са центрима за развој села прати годишњу реализацију, остварене резултате и ефекте спроведених мера Програма и даје предлог о даљем спровођењу истих или увођењу нових мера подршке.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере. 101 Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

2.1.1. Образложење: Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. Највећи део буџетских средстава у 2025. години је управо намењен расту конкурентности. Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава пољопривредна газдинства у циљу унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Техничко технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У ситуацији када ионако скупи енергенти које пољопривредни произвођачи користе у сврху наводњавања (дизел и струја), константно поскупљују, и у време када се све више води рачуна о заштити животне средине, наводњавање уз коришћење обновљивих извора енергије (соларна енергија), представља правац у коме треба да се креће савремена пољопривреда. Економични, еколошки, без већих трошкова одржавања, соларни системи за наводњавање идеални су за задовољење потреба за водом за наводњавање, сточарство... Соларни систем за наводњавање састоји од једног или више соларних панела, соларне пумпе (углавном центрифугална пумпа), акумулатора, електронских контрола или управљачког уређаја, а у неким случајевима и додатне батерије. Овакви соларни системи користе енергију сунца, која се уз помоћ соларних панела претвара у електричну енергију, а затим складишти у акумулаторе који се користе за активирање пумпи за наводњавање. Цео систем могуће је повезати са даљинским управљањем, чиме се функционалност

соларног систем подиже на још виши ниво употребе и корисности. Модернизација се огледа и у примени дронова за апликацију заштитних средстава, увођењу метеоролошких станица на домаћинствима... Преглед по секторима: Сектор: Млеко Сектором доминирају мали произвођачи, одрживе и делимично одрживе фарме. Општи проблем представља низак ниво квалитета произведеног млека и низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Више од 70% породичних газдинстава држи до 3 музне краве што резултира ниским нивоом количине и квалитета млека. Више од 75% сировог млека испорученог млекарама још не испуњава стандарде ЕУ. Веће фарме се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, недостатком напредног генетског узгоја и лошим условима држања стоке. Такође, велики проблем представља правилан начин складиштења и правилна дистрибуција течног и чврстог стајњака. Побољшање начина складиштења и хлађења млека, као и развој производа са додатом вредношћу су начини на који се може побољшати конкурентност и квалитет производа. Сектор: Месо Сектор говедарства карактерише велики број релативно малих мешовитих фарми које производе млеко и месо. Број газдинстава која се баве узгојем говеда је 1.406 док се свињарском производњом бави око 3.911 газдинстава. Овчарством се бави 2.433 од укупног броја газдинстава и просечан број грла на газдинствима је 7. Постојеће стање у сектору указује на пад сточарске производње. Сектором доминира велики број газдинстава са ниским интензитетом производње који желе да унапреде и побољшају квалитет сточарских производа, специјализују се у производњи меса са фокусом на гајење свиња, говеда, оваца и коза као и да побољшају продуктивност и конзистентност у производњи. Фарме које производе месо нису специјализоване, не користе правилно пашњаке и квалитет коришћене сточне хране није задовољавајући. Такође, неодговарајућа је технологија исхране као и услови смештаја животиња. Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене на подршку сектору како би се задовољили национални прописи и како би се приближили стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине. Сектор: Воће, гржђе и поврће Иако ова газдинства карактерише специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа. Просечна површина земљишта по газдинству произвођача воћа је 2-3 ха, а просечна површина под поврћем по газдинству је измену 3-4 ха. Такође, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу исхране доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове капацитете. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене опреме и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу, примени савремених метода за наводњавање, што резултира проблемом у ланцу прераде воћа, гржђа и поврћа обзиром да фабрике не добијају довољне количине високо квалитетних производа. Сектор: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) У структури биљне производње највише је заступљена ратарска производња, која чини више од половине вредности пољопривредне производње (просечно 53% у периоду 2008—2023. године). Кретања на тржишту пољопривредних производа утицала су да се сетвена структура у последњих неколико година значајно измени. Површине под житима остале су релативно константне, али је у оквиру њих дошло до промене у правцу раста удела кукуруза на рачун смањења површина под пшеницом у укупно засејаним површинама. Овом мером се постиже унапређење и модернизовање ратарске производње. Сектор: Пчеларство Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која последњих година почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Извозна цена меда је изузетно повољна, а потражња је толика да Србија не може да је задовољи, тако да је неопходно наставити са подршком пчеларској производњи на територији града Чачка. Овом мером ће се помоћи нашим пчеларима да обезбеде врхунски квалитет меда који је неопходан да би могли да постигну конкурентност неопходну за извоз значајнијих количина меда. Од свих гајених биљака, шљива, јабука и семенска луцерка имају највећу зависност од опрашивачке функције пчела. Засади осталих, а нарочито делимично самооплодних сората јабука и других воћака, дају далеко веће приносе ако се у време цветања у њиховој непосредној близини налазе пчеле. Пчеле позитивно утичу на повећање приноса и прихода од воћа тиме што се опрашивањем смешом полена са већег броја цветова добијају крупнији, интензивније обојени и правилније обликовани плодови, односно плодови веће тржишне вредности. У земљама са најинтензивнијом пољопривредном производњом, власници великих засада воћа, у време цветања, изнајмљују пчеле и распоређују их тако да опрашивачким радом пчела буду покривене целе површине. Из свега овога види се огроман значај пчела у пољопривреди и животном окружењу уопште.

2.1.2. Циљеви мере: Општи циљеви: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње; побољшање продуктивности и квалитета производа; смањење трошкова производње; унапређење техничко-технолошке опремљености; одрживо управљање ресурсима и заштите животне средине; раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта. Специфични циљеви по секторима: Сектор: Млеко - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека путем циљаних инвестиција на малим и средњим газдинствима; Унапређење производне инфраструктуре и

опreme. Сектор: Месо - Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса на малим и средњим газдинствима (говеда, овце и козе); Унапређење квалитета меса говеда, коза, оваца у складу са националним ветеринарским стандардима; Побољшање квалитета и конзистентности производње кроз инвестиције у опрему. Сектор: Воће, грозђе и поврће - Повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору; Побољшање квалитета машина; Побољшање складишних капацитета за воће и поврће; Повећање површина под интензивним засадама; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап. Сектор: Остали усеви (житарице, уљарице, шећерна репа) - Унапређење стања механизације на газдинствима; Повећање наводњаваних површина системом кап по кап. Сектор: Пчеларство - Повећање производње пчеларских производа; Повећање прихода у домаћинствима која се баве пчеларском производњом; Повећање степена запослености у сектору; Достижање стандарда у области заштите животне средине.

2.1.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.1.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције.

2.1.5. Економска одрживост: Подносилац захтева није у обавези да поднесе бизнис план.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка (са преко 50% обрадивог земљишта на територији града Чачка), уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка; Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор између заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година у случају воћарско-виноградарске производње или пет година у случају осталих; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне обавезе; Корисник не сме да отуђи предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје у року од три (3) година од дана исплате подстицаја и да се у том периоду предмет наменски користи (изузев када су у питању мере везане за тов грла); Пољопривредни произвођачи који су остварили право коришћења подстицајних средстава у претходној години немају право на подстицаје у текућој години изузев у случају подстицаја за осигурање усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.1.7. Специфични критеријуми: Сектор: Млеко - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају до 29 крава. У случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која, купују грла искључиво Холштајн-Фризиске и Сименталске расе). Грла морају бити уматичена. Сектор: Месо - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која на крају инвестиције имају до 20 грла говеда и или 199 грла оваца и или коза и или 29 грла крмача и или 199 товних свиња и или 999 ћурака и или 299 гусака и или 4.999 бројлера. У случају да се ради о набавци говеда за тов, она морају бити искључиво Сименталске расе или мелези у типу Сименталца. Сектор: Производња јаја - Прихватљиви корисници су пољопривредни произвођачи који имају до 4.999 кока носиља у експлоатацији. Сектор: Воће Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са инвестицијама до 49.999 евра и пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра. За саднице дрвенастих воћних врста (као и винове лозе) прихватаће се рачуни и из четвртог квартала претходне године а за саднице јагоде и из трећег квартала претходне године. Сектор: Поврће - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са инвестицијама до 49.999 евра. Сектор

житарица и индустријских усева - Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која у моменту подношења захтева за коришћење подстицаја имају до 49 ха земљишта под житарицама и индустријским усевама и домаћинства која имају до 1,99 ха под хмељом. Сектор: Пчеларство - Прихватљиви корисници су сва пољопривредна газдинства. Сектор виноградарства - прихватљиви корисници су газдинства регистрована у Виноградарском регистру у складу са Законом о вину ("Сл. гласник РС", бр.41/09, 93/12) са највише 1,99 ха винограда на крају инвестиције и пољопривредна газдинства, регистрована у Регистру произвођача садног материјала воћа, винове лозе и хмеља у складу са Законом о садном материјалу са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шпфр ипвестиције	Назив инвестиције
101.1.1	Набавка квалитетних приплодних грла млечних раса: говеда, оваца и коза
101.1.2	Изградња капацитета за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.1.3	Опрема за мужу, хлађење и чување млека на фарми, укључујући све елементе, материјале и инсталације
101.1.4	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за лучење течног стајњака; специјализоване приколице за транспорт чврстог стајњака, укључујући в пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.1.5	Машине и опрема за припрему сточне хране, за храњење и напајање животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајн за сточну храну; косилице; превртачи сена)
101.1.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.1.9	Машине за примарну обраду земљишта
101.1.10	Машине за допунску обраду земљишта
101.1.11	Машине за ђубрење земљишта
101.1.12	Машине за сетву
101.1.13	Машине за заштиту биља
101.1.14	Машине за убирање односно скидање усева
101.1.15	Машине за транспорт
101.1.16	Набавка осгале опреме (ГПС навигација и др.)
101.1.17	Машине и опрема за наводњавање усева
101.2.1	Набавку квалитетних приплодних грла говеда, оваца, коза и свиња које се користе за производњу меса
101.2.2	Изградња објекта за прикупљање, обраду, паковање, складиштење и одлагање чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, укључујући инсталацију опреме
101.2.3	Машине и опрема за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака (транспортери за стајњак; уређаји за мешање полутечног и течног стајњака; пумпе за пражњење резервоара; сепаратори за полутечни и течни стајњак; машине за пуњење течног стајњака; специјализована опрема за транспорт чврстог стајњака, полутечног и течног стајњака, резервоари за течни стајњак, специјализоване приколице за транспорт чврстог/полутечног/течног стајњака, са одговарајућом опремом), укључујући и пратећу опрему за полутечни и течни стајњак)
101.2.5	Машине и опрема за складиштење и припрему сточне хране, за храњење и појење животиња (млинови и блендери/мешалице за припрему сточне хране; опрема и дозатори за концентровану сточну храну; екстрактори; транспортери; микс приколице и дозатори за кабасту сточну храну; хранилице; појилице; балери; омотачи бала и комбајни за сточну храну; превртачи сена, итд.)
101.2.6	Сточне ваге, рампе за утовар и истовар и торови за усмеравање и обуздавање животиња
101.2.10	Машине за примарну обраду земљишта

101.2.11	Машине за допунску обраду земљишта
101.2.12	Машине за ђубрење земљишта
101.2.13	Машине за сетву
101.2.14	Машине за заштиту биља
101.2.15	Машине за убирање односно скидање усева
101.2.16	Машине за транспорт
101.2.17	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.2.18	Машине и опрема за наводњавање усева
101.3.1	Набавка опреме живинарске фарме за производњу конзумних јаја
101.3.3	Изградња/реконструкција као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака
101.3.4	Набавка опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива
101.4.1	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) вишегодишњих засада воћака, хмелја и винове лозе
101.4.2	Подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу
101.4.3	Подизање, набавка и опремање система противградне заштите у воћњацима и вишегодишњим засадима
101.4.6	Набавка опреме и уређаја за додатно осветљење и засењавање биљака при производњи у заштићеном простору
101.4.8	Набавка опреме и уређаја за сетву, садњу и мулчирање (са фолијом)
101.4.10	Набавка опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору
101.4.12	Набавка бокс палета за транспорт и складиштење производа
101.4.14	Набавка опреме-линија за бербу, сортирање и калибрирање производа
101.4.15	Набавка опреме-линија за паковање и обележавање производа
101.4.16	Набавка опреме за орезивање, дробљење, сечење и уклањање остатака након резидбе воћних врста
101.4.18	Опрема/механизација за заштиту од мраза
101.4.19	Машине за примарну обраду земљишта
101.4.20	Машине за допунску обраду земљишта
101.4.21	Машине за ђубрење земљишта
101.4.22	Машине за сетву
101.4.23	Машине за садњу
101.4.24	Машине за заштиту биља
101.4.25	Машине за убирање односно скидање усева
101.4.26	Машине за транспорт
101.4.27	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.4.28	Машине, уређаји и опрема за наводњавање усева
101.5.1	Машине за примарну обраду земљишта
101.5.2	Машине за допунску обраду земљишта
101.5.3	Машине за ђубрење земљишта
101.5.4	Машине за сетву
101.5.5	Машине за садњу
101.5.6	Машине за заштиту биља
101.5.7	Машине за убирање односно скидање усева
101.5.8	Машине за транспорт
101.5.9	Набавка остале опреме (ГПС навигација и др.)
101.5.10	Машине и опрема за наводњавање усева
101.6.2	Набавка опреме за пчеларство
101.6.3	Набавка возила и приколица за транспорт пчелињих друштава

2.1.9. Критеријумн селекције:

2.1.10. Интензитет помоћи: За ову меру интензитет помоћи је 50%, а максимални износ подстицаја је 500.000,00 динара по једном кориснику, изузев у случају куповине трактора, где је максимални износ подстицаја по једном кориснику 700.000,00 динара. Овчарство - за куповину квалитетног приплодног материјала у овчарству потребно је да регистровани пољопривредни произвођач купи најмање 5 оваца. - Козарство - за куповину квалитетног приплодног материјала у козарству потребно је да регистровани пољопривредни произвођач купи најмање 5 коза. - Воћарство - пољопривредни произвођач да би добио подстицајна средства у воћарству за куповину садног материјала потребно је да купи садни материјал од произвођача који је регистрован за расадничку производњу, за површину од најмање 20 ари за дрвенасте воћне врсте или за површину од најмање 10 ари за јагодасте врсте воћака. - Виноградарство - за површину од минимум 10 ари.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	укупан број подржаних захтева
2	Број газдинстава која су модернизовала производњу
3	Површина под заштићеним простором
4	Број набављених грла
5	Број новонабављене механизације
6	Број набављених кошница и остале опреме

2.1.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подносе од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.2. Назив и шифра мере: 104 Управљање ризицима

2.2.1. Образложење: Каже се да је пољопривреда фабрика под отвореним небом. Већим делом, јесте. Самим тим зависи умногоме од ђуди природе. На територији града Чачка, у 2019. години, штете од града, нанете првенствено воћарским културама, на површини од 528 хектара, према проценама Комисије за утврђивање штета од елементарних и других непогода, износиле су 494.000.000 динара. У истој години, поплава је нанела штету на око 94 хектара, што је у новцу износило око 18.000.000 динара. Наравно, ради се о домаћинствима која су пријавила штету. Треба поменути да је у току исте године, град поново нанео штету, додуше мање размере. Град скоро сваке године наноси веће штете чачанској пољопривреди, а 2014. и 2016. године, поплава је узела свој данак. Такође, у годинама када пада изненада већа количина снега, многи пластеници остану без фолија. Многим мерама могу се предупредити штете од природних непогода — куповином противградних мрежа, изградњом одводних канала који спречавају плављење, копање бунара и каптажа и засењивање за смањење последица суше ... Ово су све мере које захтевају релативно велика улагања. Мера која не захтева у већини случајева велика улагања а штити производњу (штити у ствари, не производњу, већ амортизује негативне економске ефекте непогода), је осигурање усева и животиња.

2.2.2. Циљеви мере: Општи циљеви: • Ублажавање негативних економских ефеката дејства елементарних непогода на биљну и животињску производњу. Специфични циљеви: • Повећање сигурности пољопривредног произвођача.

2.2.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.2.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.2.5. Економска одржвост: Корисници не подносе бизнис план.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка, уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка (преко 50% обрадивих површина). У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор између заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година код воћарско виноградарске производње а пет година за осталу производњу; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине.

2.2.7. Специфични критеријуми: Корисник мора да је са овлашћеном осигуравајућом кућом закључио уговор о осигурању усева или животиња који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја. Премија мора бити у тренутку конкурсисања у целости исплаћена.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
104.3	Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња

2.2.9. Критеријуми селекције:

2.2.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 10%, максималан износ 40.000,00 динара.

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева
2	Површина под осигурањем
3	Врста осигуране производње

2.2.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подносе од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева

испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.3. Назив и шифра мере: 201.3 Органска производња

2.3.1. Образложење: Органска пољопривредна производња је еколошки систем управљања пољопривредном производњом који промовише и подстиче очуван, незагађен агросистем. То се постиже коришћењем агро-биолошки метода управљања производњом којима се одржава здрав екосистем. Подразумева се плодоред као систем производње, употреба органских ђубрива, одговарајућа обрада земљишта (редукована) и биолошка заштита биља. Органска пољопривреда не представља повратак старој, руралној пољопривредној производњи. Последњих година, овај вид бављења пољопривредном производњом постаје све популарнији и економски значајнији. У свету данас, на преко 31 милион хектара се производи храна по принципима органске производње. У Србији је то према неким изворима на око 18 хиљада хектара, што у односу на 4,2 милиона хектара обрадиве земље износи 0,3%. У Чачку, званичних података о органској производњи нема, зна се само да постоји пар произвођача који су сертифицивали производњу или су у периоду конверзије. Иако заузимају тек 0, 1% светског тржишта хране, органски производи постају све траженија роба. Услед већих инпута у производњи, органски производи имају 30-50% вишу цену у продаји од конвенционалних производа. У случају органске производње врло је битно формирање робне марке или бренда, креирање имида усмереног на циљну групу на тржишту. Имиц који носи овај вид производње користи се и средини из које потиче. Домаћинства која располажу мањим површинама обрадивог земљишта а нарочито она у брдским деловима Чачка, могла би усвајањем начела органске производње знатно побољшати свој економски статус. Ова мера би произвођачима који се одлуче за овај вид производње могла омогућити бољу стартну позицију за почетак ове скупе производње. У Чачку постоји и јака институционална подршка у виду Агрономског факултета и Института за воћарство за све оне који се одлуче на овај искорак у односу на конвенционалну производњу.

2.3.2. Циљеви мере: Очување здравог агросистема Специфични циљеви: • Повећање прихода пољопривредних произвођача • Смањење коришћења хемијских средстава у пољопривреди • Повећање површина под органском производњом.

2.3.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.3.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.3.5. Економска одрживост: Корисници не подносе бизнис план.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка, уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка (више од 50% обрадивих површина); Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор између заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година у воћарско-виноградској производњи а пет година код осталих; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Пољопривредни произвођачи који су остварили право коришћења подстицајних средстава у 2024. години немају право на подстицаје у 2025. години изузев ако су

остварили у претходним годинама подстицаје за осигурање биљне и животињске производње. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.3.7. Специфични критеријуми: Корисник мора да је са овлашћеном контролном организацијом закључио уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
201.3.1	Садни и семенски материјал дозвољен за употребу у органској производњи
201.3.4	Друге инвестиције које се односе на органску производњу а део су свих осталих мера руралног развоја

2.3.9. Критеријуми селекције:

2.3.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 70%, максималан износ 500.000,00 динара.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева
2	Површина под органском производњом

2.3.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.4. Назив и шифра мере: 302 Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима

2.4.1. Образложење: Опште стање на српском селу и у пољопривреди и опредељење Републике Србије за европске интеграције, захтева другачије дефинисање улоге и значаја пољопривреде, руралног развоја и српског села уопште, него што је то било у досадашњим документима и пракси. Одрживи пољопривредни и рурални развој локалних заједница требало би да буде усмерен у правцу побољшања материјалног и друштвеног статуса локалног становништва, промовисања модела интегралног руралног развоја који се заснива на повезивању руралне са градском привредом и диверсификацији економских активности на селу. Планине Овчар, Каблар, Вујан, Јелица, Овчарско Кабларска клисура са језером Међувршје, бројни манастири у њој ("мала Света Гора") и ван ње, археолошко налазиште Градина, реке Западна Морава, Каменица, Чемерница, бање Горња Трепча, Слатина и Овчар бања, су потенцијал за развој руралног туризма. Развој ове гране туризма омогућиће диверсификацију економских активности на селу и допуну кућних буџета оних који живе у граду а поседују домаћинства на селу. Овај вид туризма је доживео процват 2020. године појавом пандемије Корона вируса, када ради одмора становништво није могло да путује ван граница наше земље већ је ту услугу морало да потражи у Србији.

2.4.2. Циљеви мере: Општи циљеви • Диверсификација економских активности на селу; Специфични циљеви • Постављање основа за брендирање чачанског краја • Побољшање економског статуса индивидуалног пољопривредног газдинства; • Стварање додате вредности пољопривредних производа;

2.4.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.4.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције, и која испуњавају услове Закона о угоститељству за бављење сеоским туризмом (категорисана и регистрована на е-туристу), регистровани 2024. године и раније. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.4.5. Економска одржност: Подносилац захтева није у обавези да поднесе бизнис план.

2.4.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка, уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка (преко 50% обрадивог земљишта на територији Чачка); Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаји по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор измену заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Сви корисници могу остварити подстицај искључиво на опремање објеката и мобилијара за дворишта - без изградње и реконструкције објеката. Корисници који су у току 2024. године остварили било који подстицај (изузев подстицаја за осигурање усева и животиња), немају право на овај подстицај у 2025. години. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовати у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.4.7. Специфични критеријуми: Прихватљиви корисници за сектор руралног туризма и сектор старих и уметничких заната (град Чачак ће одредити средства за рурални туризам (опремање објеката и мобилијара) и то за искључиво физичка лица): 1. физичка лица. Прихватљиво подручје: територија града Чачка. Максимални број кревета у регистрованим смештајним објектима ограничен је на до 30 појединачних кревета по примаоцу Град Чачак ће субвенционисати искључиво опремање традиционалних објеката категорисаних само као пољопривредно туристичко домаћинство.

2.4.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
302.1	Инвестиције у изградњу и/или опремање објеката за обављање традиционалних заната
302.2	Подршка активностима везаним за рурални туризам

2.4.9. Критеријуми селекције:

2.4.10. Интензитет помоћи: За ову меру интензитет помоћи је 50%, а максимални износ подстицаја је 500.000,00 динара по једном кориснику.

2.4.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева
2	Број домаћинстава који су остварили подстицај

2.4.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подносе од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.5. Назив и шифра мере: 303 Подршка младима у руралним подручјима

2.5.1. Образложење: Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. Највећи део буџетских средстава у 2025. години је управо намењен расту конкурентности. Велики је проблем и старосна структура носилаца регистрованих пољопривредних газдинстава како на територији Републике Србије тако и на територији града Чачка (у Чачку је 80% носилаца преко 55 година). Мера Подршка младима у руралним подручјима подржава пољопривредна газдинства са носиоцима до 45 година старости, у циљу унапређења процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости и самим тим останка млађих људи на сеоском подручју ...

2.5.2. Циљеви мере: Општи циљ: • Повећање обима пољопривредне производње домаћинстава млађе старосне структуре. • Повећање броја млађих носилаца пољопривредних газдинстава. Специфични циљеви: • Пораст економске величине газдинства млађих носилаца, поготово оних на почетку каријере пољопривредног произвођача. • Смањење трошкова пољопривредне производње младих пољопривредника. • Примена савремене технологије производње.

2.5.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.5.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци активног комерцијалног породичног пољопривредног газдинства, старости до 45 година, са територије града Чачка, уписана у Регистру пољопривредних газдинстава у току 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. На конкурс уће бити изабрана два млада пољопривредника (којима је сточарство примарна производња) који буду имали највећи број бодова према успостављеним критеријумима.

2.5.5. Економска одрживост: Корисници не подносе бизнис план.

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка, уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка; Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор између заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година у воћарско-виноградској производњи а пет година за остало; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмиренних дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Домаћинство мора бити регистровано у 2024. години и раније. Пољопривредни произвођачи који су остварили право коришћења подстицајних средстава у 2024. години немају право на подстицаје у 2025. години, изузев ако је подстицај остварен за осигурање усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.5.7. Специфични критеријуми: Корисник мора бити старости до 45 година у тренутку аплицирања на Конкурс. Може конкурисати само носилац газдинства, не и члан. Такође, корисници морају бирати између инвестиција које ће понудити локална самоуправа и конкурисати са предрачуном и осталом траженом документацијом. Након завршеног конкурса, где је предвиђено бодовање, корисник који је освојио највише бодова, може приступити реализацији инвестиције.

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
303.1	Почетна помоћ за покретање пословања за младе пољопривреднике и развој малих пољопривредних газдинстава

2.5.9. Критеријуми селекције:

Редни број	Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
1	Број деце носиоца газдинства	да	1-5
2	Број крава и уматичених јуница	да	1-5
3	Број пунолетних чланова домаћинства	да	1-5
4	Дужина стажа регистрације домаћинства	да	1-5
5	има припремљен објекат за прераду млека и млечних производа	да	1- 3
6	Одабрано газдинство у систему ПССС Чачак	да	5
7	Површина коју обрађује домаћинство	да	1-5
8	Чланство у Задрузи	да	5

2.5.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 80% од вредности инвестиције а максимално до 1.250.000 динара. Прихватљиве инвестиције ће бити опрема за прераду млека и млечних производа (ферментатори, калупи, пеномати, пастеризатори, бућкалице, анализатори млека, дупликатори за млеко, пнеуматске подпресе и пресе за сир и друго) и млеководи.

2.5.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева

2.5.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени (за ову меру биће спроведено и бодовање према задатим критеријумима). Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.6. Назив и шифра мере: 304 Економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду као и на увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла на газдинствима

2.6.1. Образложење: Сертификатом који потврђује увођење неког од система квалитета, пољопривредно газдинство односно пољопривредни произвођач својим пословним партнерима и клијентима показује да испуњава одређене захтеве и тиме непосредно стиче поверење у очима јавности, повећава своју конкурентност на тржишту, подстиче непрестано унапређење и побољшање систем безбедности хране у складу са законским прописима. Ова мера ће бити од користи нарочито оним газдинствима која су створила додатну вредност својим производима и оним домаћинствима која покушавају са већом количином примарних производа да буду заступљена у већим трговачким ланцима. Велики проблем пољопривредним произвођачима чачанског краја представља неадекватна цена воћа и поврћа које произведу, а у неким годинама чак и долази до потпуног застоја у откупу неких производа (ниска цена у откупу шљиве 2016. године, ниска цена а онда и престанак откупа купине у 2016. години, ниске цене откупа јесењег купуса често проузрокују заоравање купуса на њиви...). Да би произвођачи обезбедили задовољавајући профит и сачували производ од ниске откупне цене додајући му нову вредност, неопходна су улагања у различите врсте објеката и опреме за прераду пољопривредних производа, што у случају чачанских пољопривредних произвођача првенствено значи, воћа и поврћа. У Чачку је активан велики број пчелара, воћара који део своје производње користе за справљање ракије, купиновог вина и других алкохолних производа од воћа. Многа домаћинства имају сопствену мини прераду воћа и поврћа у сврху производње зимнице као вид диверсификације пољопривредне производње. Многи произвођачи суше шљиве, кајсије... Овом мером би многа домаћинства могла побољшати свој економски статус кроз диверсификацију пољопривредне производње.

2.6.2. Циљеви мере: Постављање основа за брендирање чачанског краја • Развој прерађивачке индустрије Специфични циљеви • Подизање нивоа квалитета производње хране • Здравствено безбеднија храна; • Стварање нових робних марки; • Побољшање економског статуса индивидуалног пољопривредног газдинства; • Диверсификација руралне економије; • Стварање додате вредности пољопривредних производа.

2.6.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.6.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције.

2.6.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.6.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник мора имати регистровано активно пољопривредно газдинство на територији града Чачка, уписано у Регистар пољопривредних газдинстава; Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка (преко 50% обрадивих површина); Корисник, за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима; У случају када корисник није власник земљишта где се инвестиција врши, треба да поседује уговор о закупу. Уговор између заинтересованих страна треба да покрије период од најмање десет година у воћарско-виноградској производњи а пет година код осталих; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Корисник не сме да отуђи предмет инвестиције за коју је остварио подстицаје у року од три (3) године од дана исплате подстицаја и да се у том периоду предмет наменски користи (ово не важи код инвестиције Подршка увођењу система квалитета). Пољопривредни произвођачи који су остварили право коришћења подстицајних средстава у 2024. години немају право на подстицаје у 2025. години изузев ако су остварили у претходним годинама подстицаје за осигурање усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.6.7. Специфични критеријуми: Корисник мора да је са овлашћеном организацијом за увођење система квалитета закључио уговор о вршењу услуга, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја (када је у питању инвестиција Подршка увођењу система квалитета). У делу који се тиче подршци преради на домаћинству, сектор млеко, корисници ће бити исти као у „Правилнику о малим количинама примарних производа које служе за снабдевање потрошача, подручју за обављање тих делатности као и одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном животињског порекла“ и примењиваће се исти специфични критеријуми кад су у питању количине производа који се могу прерађивати и продавати. Када је у питању Прерада млека и маркетинг, корисници морају бити регистровани у Регистру објеката у складу са Законом о ветеринарству ("Сл. гласник РС", број 91/2005, 30/2010 и његове накнадне измене); У случају кланица, прихватљиви су корисници са максималним капацитетом до: 9 говеда или 49 свиња или 49 оваца и коза, или 499 ћурака или гусака, 4.999 живине дневно на крају инвестиције; У случају постројења за сечење и/или прераду, прихватљиви корисници су предузећа са максималним капацитетом сечења или прераде до 499 кг дневно на крају инвестиције. Када је у питању прерада воћа и маркетинг, прихватљиви корисници су предузећа са прихватљивим инвестицијама до 49.999 евра; Када је у питању прерада поврћа и маркетинг, прихватљиви корисници су предузећа са инвестицијама до 49.999; Прерада јаја и маркетинг - прихватљиви корисници могу остварити подстицај само кроз ИПАРД; Прерада грожђа и маркетинг - прихватљиви корисници су они уписани у виноградарски регистар у складу са Законом о вину ("Сл. гласник РС", бр. 41/09 и 93/12) са максималним расположивим капацитетима годишње производње вина до 19.999 литара на крају инвестиције, а који је уписан у Регистар винарија у складу са Законом о вину ("Сл. гласник РС", бр. 41/09 и 93/12). Прерада житарица и индустријских усева и маркетинг - прихватљиви корисници предузећа са инвестицијама до 49.999 евра. Прерада рибе и маркетинг - прихватљиви корисници морају бити регистровани у Регистру објеката у складу са Законом о ветеринарству ("Сл. гласник РС" бр. 91/2005, 30/2010 и његове накнадне измене).

2.6.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.1	Подршка брендирању производа и региона
304.4	Подршка за увођење система квалитета
304.5.1.1	Набавка опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и производа од млека
304.5.2.1	Набавка опреме за омамљивање, клање и обраду трупова
304.5.2.3	Набавка опреме и уређаја за расечање, обраду, прераду, паковање и означавање меса и уситњеног меса, полупроизвода од меса, машински сепарисаног меса и производа од меса
304.5.2.4	Набавка опреме и уређаји за хлађење, пастеризацију и стерилизацију меса и производа од меса
304.5.3.1	Набавка опреме и уређаја за сушење воћа, поврћа и грожђа, као и њихових производа
304.5.3.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање воћа и поврћа, као и њихових производа
304.5.3.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.3.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа
304.5.3.5	Набавка опреме за производњу вина, ракија и других алкохолних пића, као и опреме за дегустационе сале
304.5.4.1	Набавка опреме и уређаја за хладно цеђење уљаних култура
304.5.4.2	Набавка опреме и уређаја за физичку рафинацију уљаних култура
304.5.4.2	Набавка опреме и уређаја за физичку рафинацију уљаних култура
304.5.4.3	Набавка опреме за пуњење и паковање уља
304.5.5.1	Набавка опреме и уређаја за сушење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.5.2	Набавка опреме за прераду гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља као и њихових производа
304.5.5.3	Набавка опреме и уређаја за дестилацију гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа (за потребе фармацеутске индустрије)
304.5.5.4	Набавка опреме и уређаја за екстракцију гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.5.5	Набавка опреме и уређаја за паковање и складиштење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа
304.5.6.1	Набавка опреме и уређаја за прераду пчелињих производа
304.5.6.2	Набавка опреме и уређаја за паковање и складиштење пчелињих производа
304.5.7.1	Набавка опреме и уређаја за сушење гајених врста гљива, као и њихових производа
304.5.7.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање гајених врста гљива, као и њихових производа
304.5.7.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.7.4	Набавка опреме за пријем, прераду, пуњење и паковање гајених врста гљива и њихових производа
304.5.8.1	Набавка опреме и уређаја за сушење плодова сакупљених из природе, као и њихових производа
304.5.8.2	Набавка опреме и уређаја за замрзавање плодова сакупљених из природе, као и њихових производа
304.5.8.3	Набавка опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију и стерилизацију производа
304.5.8.4	Набавка опреме за пријем воћа, поврћа и грожђа, као и прераду, пуњење и паковање њихових производа

2.6.9. Критеријумп селекције:

2.6.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 50%, максимално 500.000,00 динара по кориснику.

2.6.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број подржаних захтева
2	Број газдинастава која су остварила вишак вредности производа
3	Број новоразвијених локалних робних марки

2.6.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подносе од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решена о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.7. Назив и шифра мере: 402 Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју

2.7.1. Образложење: Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина. На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да само 2% носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено праксом. Сајмови и студијска путовања су прилика да се ниво знања и информисаности пољопривредних произвођача подигне на виши ниво. Овом мером би било обухваћено око 30 корисника. Од ове године, биће организовано и посебно студијско путовање за жене са руралног подручја, ради њиховог оснаживања и транспарентнијег приказивања њихове улоге у сеоском домаћинству.

2.7.2. Циљеви мере: Подизање нивоа информисаности пољопривредног произвођача Специфични циљеви: • Упознавање са новим технологијама у производњи; Повезивање жена са руралног подручја и њихово оснаживање.

2.7.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.7.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници средстава су град Чачак и пољопривредни произвођачи.

2.7.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.7.6. Општи критеријуми за кориснике: Није применљиво за ову меру.

2.7.7. Специфични критеријуми: Нема специфичних критеријума за ову меру.

2.7.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања

2.7.9. Критеријуми селекције:

2.7.10. Интензитет помоћи: Град Чачак преко Управе за локални економски развој финансира део мера које се односе на информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања, израда едукативних материјала са највише 100% учешћа.

2.7.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Укупан број посећених сајмова и реализованих студијских путовања
2	укупан број пољопривредника који су посетили сајам
3	Број жена на студијском путовању

2.7.12. Административна процедура: Избор пружаоца услуге вршиће се у складу са Законом о јавним набавкама за коју је задужена Служба за јавне набавке, а све остало спровешће Управа за локални економски развој.

2.8. Назив и шифра мере: 601 Куповина обрадивог пољопривредног земљишта у циљу укрупњавања поседа

2.8.1. Образложење: На нивоу Републике Србије, поседовну структуру земљорадничких газдинстава карактерише доминација ситнијих газдинстава (26,7% до 1 ха и 32,7% од 1 до 3 ха), значајно мања заступљеност поседовних група са средњом величином поседа (17,4% од 3 до 5 ха; 12,4% од 5 до 8 ха), мања заступљеност газдинстава са релативно већим поседом (8,0% са 8-15 ха) и свега 2% газдинстава са поседом већим од 15 ха. Поред осталог, оваква поседовна структура детерминише и економско-социјални положај земљорадника. Статистички показатељи су слични и за пољопривредна газдинства на територији града Чачка, коју посебно карактерише уситњеност парцела и њихова међусобна удаљеност - просечна величина пољопривредног газдинства је 2,8 ха и са просечном величином парцеле од око 30 ари. На тако малим површинама тешко је спровести савремене технологије производње.

2.8.2. Циљевн мере: Општи циљ: • Повећање обима пољопривредне производње Специфични циљеви: • Укрупњавање површине поседа • Пораст економске величине газдинства • Смањење трошкова пољопривредне производње • Примена савремене технологије производње.

2.8.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.8.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци активног комерцијалног породичног пољопривредног газдинства са територије града Чачка, уписана у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.8.5. Економска одрживост: Корисници не подносе бизнис план.

2.8.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији Града Чачка. Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка - више од 50% обрадивог земљишта мора бити на територији града Чачка; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Корисници који су остварили подстицај по овој мери у току 2024. године, у току 2025. године немају право на подстицај осим за меру осигурања усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.8.7. Специфични критеријуми: Корисник мора да има у власништву минимум 0,5 хектара обрадивог пољопривредног земљишта које је уписано у Регистар пољопривредних газдинстава. Корисник мора да купи од 0,1 до 0,49 ха обрадивог пољопривредног земљишта које се директно граничи са његовим поседом (свака од парцела у комплексу) и/или комплекс од минимум 0,5 ха обрадивог пољопривредног земљишта које се не граничи са земљиштем у његовом претходном власништву, а налази се у Катастарској општини у којој се налази земљиште у његовом претходном власништву, на територији града Чачка и не сме да га отуђи минимум двадесет (20) година од дана потписивања уговора о добијању подстицајних средстава. Корисник може купити и парцелу или комплекс парцела које су површине 1 хектар и више, а не налазе се у Катастарској општини у којој је земља његовог претходног власништва. Такође, корисник подстицајних средстава не сме предметно земљиште стављати под хипотеку и мењати му намену двадесет година од дана потписивања уговора о добијању подстицајних средстава. Може купити једну или више парцела од једног или више власника, од 0,1 ха до 0,49 ха, када је у питању куповина земљишта уз међу. Такође, када је у питању куповина комплекса од 0,5 ха до 0,99 ха, корисник може купити једну или више парцела од једног или више власника, када је у питању куповина земљишта у оквиру исте Катастарске општине са земљиштем из претходног власништва, на територији града Чачка. Такође, корисник може купити минимум један хектар, у једној или више парцела од једног или више власника, а да земљиште буде ван Катастарске општине у којој се налази земљиште из претходног власништва корисника, а све на територији града Чачка. Продавац и купац не смеју бити у родбинским односима до четвртог наследног реда и земљиште које је предмет купопродајног уговора не сме бити предмет њихове претходне трансакције што ће се видети из начина стицања. Прихватаће се само власништво над новостеченим земљиштем обима удела 1/1, односно мора се обавити куповина искључиво целе парцеле а не идеалних делова парцеле.

2.8.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
601	Куповина обрадивог пољопривредног земљишта

2.8.9. Критеријуми селекције:

2.8.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 50% од вредности инвестиције за а максимално 500.000 динара.

2.8.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број произвођача обухваћен овом мером
2	Површина купљених парцела

2.8.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће објавити Конкурс за доделу подстицајних средстава и рокове за подношење захтева. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Потенцијални корисник уз захтев доставља потврду о једногодишњем активном статусу у Регистру пољопривредних газдинстава, структуру биљне производње из Регистра, оверен купопродајни уговор од стране нотара, оверен извод из банке као доказ о трансферу средстава, доказе о измиренем пореским обавезама према локалној самоуправи, препис листа непокретности који доказује да је предметно земљиште прешло у власништво корисника, изјаву под пуном материјалном и кривичном одговорношћу о непостојању родбинске везе између продавца и купца, копију плана са међашима и осталу документацију предвиђену Конкурсом. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности. Провере ће бити на терену обиласком пољопривредних газдинстава. Провера ће се вршити и наредних 20 године. Са подносиоцима захтева који буду испуњавали услове Конкурса биће склопљени уговори. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.9. Назив и шифра мере: 602 Набавка хране и ветеринарских услуга за остављену женску телад

2.9.1. Образложење: Показатељ степена развијености укупне пољопривредне производње једне земље зависи од учешћа сточарске производње у производној структури пољопривреде. Сточарство и сточарска производња последњих деценија бележе перманентно опадање броја грла за 1-2% на годишњем нивоу. Сточарство као виша фаза „органске индустрије“ и уједно најинтезивнија грана пољопривредне делатности, покреће развој биљне и укупне пољопривредне производње у свакој земљи. Зато је неопходно у наредним годинама повећати учешће сточарства у вредности укупне пољопривредне производње, чиме би се омогућила ефикасна валоризација ратарских производа као и повећање укупних девизних прихода земље од извоза сточарских производа. Пољопривредни произвођачи који оставе да гаје уматичену женску телад добијају повраћај средстава за набавку хране за 10 месеци и повраћај средстава за ветеринарске услуге.

2.9.2. Циљеви мере: Општи циљеви: • Увећање сточног фонда, • Повећање производње кабасте сточне хране, • Ефикасније коришћење пашњака и ливада, • Стабилизација фарме и повећање конкуретности, • Унапређење производње млека Специфични циљеви: • Побољшање генетског потенцијала квалитетних грла у сточарству, • Заустављање и смањење перманентног пада броја приплодних грла и повећање матичног стада код фармера.

2.9.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.9.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци активног комерцијалног породичног пољопривредног газдинства са територије града Чачка (који имају више од 50% обрадивог земљишта на територији града Чачка), уписана у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.9.5. Економска одрживост: Корисници не подносе бизнис план.

2.9.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник који ће реализовати активности мора да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом, пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка - више од 50% обрадивог земљишта мора бити на територији града Чачка. Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Пољопривредни произвођач не сме отуђити грло најмање три године. Корисници који су остварили подстицај по овој мери току 2024. године, немају право на подстицај у 2025. години осим по мери осигурања усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино

произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиља, имају право на подстицај за било коју меру.

2.9.7. Специфични критеријум: Уматичена грла за која корисник конкурише морају бити Холштајн-Фризиске или Сименталске расе.

2.9.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
602	Куповина хране и ветеринарских услуга за остављену женску телад

2.9.9. Критеријуми селекције:

2.9.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 50 % од цене ветеринарских услуга и до 50% за купљену сточну храну за 10 месеци, а максимално 500.000 динара.

2.9.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број произвођача обухваћених мером
2	Број телади која су остављена

2.9.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће објавити Конкурс за доделу подстицајних средстава и рокове за подношење захтева. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Потенцијални корисник уз захтеа оставља пасош телета и потврду да је теле уматичено или мајка и одговарајуће фискалне рачуне. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности. Провере ће бити на терену обиласком пољопривредних газдинстава. Провера ће се вршити и наредних 3 године. Са подносиоцима захтева који буду испуњавали услове Конкурса биће склопљени уговори. Корисник средстава у случају болести или несрећног случаја грло може отуђити уз потврду ветеринара и по обавештењу града Чачка. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.10. Назив и шифра мере: 603 Помоћ младим пољопривредницима - повећање обрадивих површина

2.10.1. Образложење: На нивоу Републике Србије, поседовну структуру земљорадничких газдинстава карактерише доминација ситнијих газдинстава (26,7% до 1 ха и 32,7% од 1 до 3 ха), значајно мања заступљеност поседовних група са средњом величином поседа (17,4% од 3 до 5 ха; 12,4% од 5 до 8 ха), мања заступљеност газдинстава са релативно већим поседом (8,0% са 8-15 ха) и свега 2% газдинстава са поседом већим од 15 ха. Поред осталог, оваква поседовна структура детерминише и економско-социјални положај земљорадника. Статистички показатељи су слични и за пољопривредна газдинства на територији града Чачка, коју посебно карактерише уситњеност парцела и њихова међусобна удаљеност - просечна величина пољопривредног газдинства је 2,8 ха и са просечном величином парцеле од око 30 ари. На тако малим површинама тешко је спровести савремене технологије производње. Ово се посебно односи на одређени број домаћинстава младе старосне структуре и са великим бројем деце (три и више). Такође, та домаћинства ће се још више уситнити када се у оставинским поступком подели на тако велики број деце. Такође, велики је проблем за младе који тек започињу пољопривредну производњу а немају сопствено земљиште.

2.10.2. Циљеви мере: Општи циљ: • Повећање обима пољопривредне производње домаћинстава младе старосне структуре са већим бројем деце. Специфични циљеви: • Укрупњавање површине поседа • Пораст економске величине газдинства • Смањење трошкова пољопривредне производње • Примена савремене технологије производње • Осамостајење младих на селу.

2.10.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.10.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци активног комерцијалног породичног пољопривредног газдинства са територије града Чачка, уписана у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју. За кориснике који у 2024. нису остварили право а имају инвестиције за које су испунили услове у тој години, важиће правила из Програма за 2024. годину.

2.10.5. Економска одрживост: Корисници не подносе бизнис план.

2.10.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом и са пребивалиштем и производњом на територији Града Чачка. Корисник који ће реализовати активности мора да има пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп - изузев за младе брачне којима је ово прва куповина или први посед земљишта, за њих важи и домаћинство регистровано само на бази изнајмљеног земљишта) на подручју града Чачка - више од 50% обрадивог земљишта мора бити на територији града Чачка; Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја, субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине. Корисници који су остварили подстицај по овој мери у 2024. години, немају право на подстицаје у 2025. години, осим по мери осигурање усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња, имају право на подстицај за било коју меру.

2.10.7. Специфични критеријуми: Корисник мора да купи минимум 0,1 ха обрадивог пољопривредног земљишта, а налази се на територији града Чачка и не сме да га отуђи минимум двадесет (20) година од дана потписивања уговора о добијању подстицајних средстава. Такође, корисник подстицајних средстава не сме предметно земљиште стављати под хипотеку и мењати му намену двадесет година од дана потписивања уговора о добијању подстицајних средстава. Може купити једну или више парцела од једног или више власника, минимум укупно 0,1 хектара. Продавац и купац не смеју бити у родбинским односима до четвртог наследног реда и земљиште које је предмет купопродајног уговора не сме бити предмет њихове претходне трансакције што ће се видети из начина стицања. Такође, корисник подстицајних средстава мора бити супружник из брачне заједнице која има троје или више деце или супружник из брачне заједнице којима је ова куповина земљишта прво власништво над пољопривредним земљиштем. Оба супружника у тренутку подношења захтева не смеју бити старији од 45 година (морају бити рођени 1980. године и касније). Прихватаће се само власништво над новостеченим земљиштем обима удела 1/1, односно, парцела се мора купити цела а не идеални делови.

2.10.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
603	Куповина обрадивог пољопривредног земљишта - млади пољопривредници

2.10.9. Критеријуми селекције:

2.10.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 80% од вредности инвестиције а максимално до 500.000 динара.

2.10.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број произвођача обухваћених мером
2	Површина купљених парцела

2.10.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће објавити Конкурс за доделу подстицајних средстава и рокове за подношење захтева. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Потенцијални корисник уз захтев доставља потврду о активном статусу у Регистру пољопривредних газдинстава, структуру биљне производње из Регистра, оверен купопродајни уговор од стране нотара, оверен извод из банке као доказ о трансферу средстава, доказе о измиренем пореским обавезама према локалној самоуправи, препис листа непокретности који доказује да је предметно земљиште прешло у власништво корисника, изјаву са два сведока под пуном материјалном и кривичном одговорношћу о непостојању родбинске везе између продавца и купца, изводе из матичне књиге рођених за сву децу, извод из матичне књиге венчаних, пријава пребивалишта за сву децу и родитеље и осталу документацију предвиђену Конкурсом. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности. Провере ће бити на терену обиласком пољопривредних газдинстава и кроз провере у Републичком геодетском заводу. Провера ће се вршити и наредних 20 година. Са подносиоцима захева који буду испуњавали услове Конкурса биће склопљени уговори. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак.

2.11. Назив и шифра мере: 604 Копање бунара за наводњавање пољопривредних површина

2.11.1. Образложење: Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. Највећи део буџетских средстава у 2025. години је управо намењен расту конкурентности. Ова мера инвестиције у копање бунара за пољопривредна газдинстава подржава унапређење процеса производње, продуктивности и конкурентности газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости. Ово се посебно односи на газдинства у брдско планинској области која се баве воћарством како интензивно тако и полуинтензивно. Инвестиције у ископ артерских бунара су веома велике тако да ова врста мере ће наићи на велики одзив пољопривредника чачанског краја који је у великој мери воћарски крај.

2.11.2. Циљевн мере: Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава; повећање производње; побољшање продуктивности и квалитета производа; смањење трошкова производње; одрживо управљања ресурсима и заштите животне средине; повећање наводњаваних површина под свим културама

2.11.3. Веза мере са националним програмима за рурални развој и пољопривреду: Мера је компатибилна са Ипард 3 програмом. Национални програм за пољопривреду није донет.

2.11.4. Крајњи корисници: Крајњи корисници су физичка лица - носиоци активног комерцијалног породичног пољопривредног газдинства са територије града Чачка (који имају више од 50% обрадивог земљишта на територији града Чачка), уписана у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју.

2.11.5. Економска одрживост: За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.11.6. Општи критеријуми за кориснике: Корисник који ће реализовати активности мора да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом, пребивалиште и земљиште (у својини или у својини и узето у закуп) на подручју града Чачка - више од 50% обрадивог земљишта мора бити на територији града Чачка. Корисник не сме имати евидентираних доспелих неизмирених дуговања према јединици локалне самоуправе, по основу раније остварених подстицаја,

субвенција; Корисник мора да је измирио доспеле јавне дажбине; Пољопривредни произвођач не сме отуђити грло најмање три године. Корисници који су остварили подстицај по овој мери току 2024. године, немају право на подстицај у 2025. години осим по мери осигурања усева и животиња. С обзиром да у току 2024. године средства која су била намењена Програмом из 2024. године, нису реализована, произвођачи који су инвестиције реализовали у току те године имаће право да добију подстицај у току 2025. године, под условом да нису добили подстицај у 2023. години. За оне који инвестицију реализују у току 2025. године овај услов не важи. Комбиновање инвестиција из 2024. и 2025. године, неће бити могуће. Једино произвођачи који су у претходним годинама остварили само подстицај за меру Осигурања усева и животиња имају право на подстицај за било коју меру.

2.11.7. Специфични критеријуми: Крајњи корисници су физичка лица, регистрована у Регистру пољопривредних газдинстава 2024. године и раније, у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције. Парцела на којој се врши ископ бунара мора бити у власништву носиоца или члана домаћинства и мора бити видљива у биљној структури домаћинства регистрованог у Регистру пољопривредних газдинстава у складу са Законом о пољопривреди и руралном развоју за све инвестиције.

2.11.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
604	Копане бунара за наводњавање пољопривредних површина

2.11.9. Критеријуми селекције:

2.11.10. Интензитет помоћи: Интензитет помоћи за ову меру је 50%, максимално 500 000,00 динара по кориснику.

2.11.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1	Број поднетих захтева
2	Број одобрених захтева
3	Површина наводњаваних култура у хектарима

2.11.12. Административна процедура: Мера ће бити спроведена од стране органа локалне самоуправе. Град Чачак ће сваке године објављивати Конкурс за доделу подстицајних средстава, рокове за подношење захтева, као и индикативни буџет мере. Град Чачак ће спровести широку кампању информисања потенцијалних корисника. Достављени захтеви ће бити административно проверени од стране органа локалне самоуправе и Комисије за доделу подстицајних средстава у пољопривреди у смислу комплетности, административне усаглашености, прихватљивости. Захтеви који испуњавају услове и прихватљиви су, биће финансирани до висине средстава према позиву за подношење захтева. Захтеви се подnose од стране корисника на обрасцима у складу са условима који су Конкурсом прописани. Детаљне административне провере се спроводе пре одобравања захтева ради утврђивања да ли је потпун, поднет на време и да ли су услови за одобравање захтева испуњени. Провере ће бити и на терену обиласком пољопривредних газдинстава. После административне контроле и контроле на лицу места, доноси се предлог за доношење решења о додели подстицајних средстава за пољопривредне произвођаче. Након тога склапају се уговори са подносиоцима одабраних пројеката за финансирање. Подносиоци захтева за подстицаје односно мере у оквиру Програма су у обавези да доставе своје захтеве заједно са другим траженим документима преко писарнице Градске управе града Чачка, ул. Жупана Страцимира бр. 2, 32000 Чачак

III. ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела: Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Регион Шумадије и Западне Србије	рзс*
Област	Моравичка област	рзс*
Град или општина	град	рзс*
Површина	636 km ²	рзс*
Број насеља	58	рзс*
Број катастарских општина	57	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	8	
Демографски показатељи		
Број становника	105.612	рзс**
Број домаћинстава	40.081	рзс*
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	166/km ²	
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-8,43	рзс**
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	- 9,3	рзс**
Становништво млађе од 15 година (%)	15.159/14,35%	рзс**
Становништво старије од 65 година (%)	24.416/23,12%	рзс**
Просечна старост	44,45	рзс*
Индекс старења	1,56	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	4.019/90.453 људи старијих од 15 год. – 4,44%	рзс*
Основно образовање (%)	14.255/90.453 људи старијих од 15 год. – 15,75%	рзс*
Средње образовање (%)	53.352/90.453 људи старијих од 15 год. – 58,98%	рзс*
Више и високо образовање (%)	18.577/90.453 људи старијих од 15 год. – 20,53%	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	36.014/34,1% сеоско становништво – 24.380/23,08% пољопривредно	Процена

Природни услови		
Релјеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	котлина, брежуљкасто-брдски, планински	Интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	смоница (III), алувијално земљиште (III), ливадско земљиште (II, V), псеудоглеј (IV)	Интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	умерено-континентална, субпланинска	Интерни
Просечна количина падавина (mm)	669	Интерни
Средња годишња температура (°C)	10,47	Интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Западна Морава, Каменица, Чемерница, 4 језера, (од 2 до 30 м дубине)	Интерни
Површина под шумом (ха)	14.510	рзс*
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	22,8	рзс*
Пошумљене површине у претходној години (ха)	4,07	рзс*
Посечена дрвна маса (m³)	9,2	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	12.979 сеоских газдинстава	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	9.512	Управа за трезор
- породична пољопривредна газдинства (%)	9.395	
- правна лица и предузетници (%)	117	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ха)	36.899 ха	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	36.899 ха / 63.600 ха – 58%	
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало(18) (ха, %)	16.056 ха, оранице и баште; 8.685 ха, ливаде и пашњаци; 4.178 ха, воћњаци, 26 ха, виногради; 445 ха, остало	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало(19) (ха, %)	9.584 ха, жита; 3.839 ха, крмно биље; 2.430 ха, поврће; 28 ха, индустријско биље; 174 ха остало	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ха)	2,81 ха	рзс***
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ха)	/	Интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ха)	/	Интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају	4.353	рзс***

КПЗ		
Одводњавана површина КПЗ (ха)	/	Интерни
Наводњавана површина КПЗ (ха)	3.560 ха	рзс***
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији АП(20) (ха)	/	Интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ха):	250 ха	Интерни
- физичка лица (%)	250 ха	Интерни
- правна лица (%)	0	Интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	11.811 говеда; 27.466 свиња; 29.884 оваца, 2.258 коза, 99.897 кокошака, нешто преко 92.000 остале живине, 299 коња и 13.841 кошница пчела	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	5.295 трактора, 387 комбајна и 19.348 прикључних машина	рзс***
Пољопривредни објекти (број)	29.340	рзс***
чч, сушаре, стакленици и пластеници (број)	2.436	рзс***
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ха, број ПГ)	17.231 ха (8.599 ПГ), минерална ђубрива; 5.372 ха (5.950 ПГ), стајњак; 13.066 ха (7.950 ПГ), средства за зашт. биља	рзс***
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	25.700	рзс***
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ха)	99,3 : 0,7	рзс***
Годишње радне јединице (број)	10.800	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	7. земљорад. задруге; 10 удружења	Интерни
Производња пољопривредних производа (количина):		
- биљна производња (t)	26.645 кромпир; 22.959 кукуруз; 10.135 пшеница; 11.437 ливаде; 6.952 шљива; 1.738 јабука; 590 грожђе	рзс***
- сточарска производња (t, lit, ком.)	/	Интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева (km)	498.396	рзс*

Поште и телефонски претплатници (број)	15; 49.276	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	36.625	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	29.582	
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ. м ³)	7.441	рзс*
Пречишћене отпадне воде (хиљ. м ³)	/	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	2 хидроелектране, 15 великих и 580 малих трафостаница	Интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	19 предшколских установа; 25 основних и средњих школа; 1 висока школа и 2 факултета	рзс*
Број становника на једног лекара	388	рзс*
Број корисника социјалне заштите	7.630	рзс*
<i>Диверзификација руралне економије</i>		
Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	24.376 (24.203 + 173)	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности (30) (број)	1.807	рзс***
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	27.681 туриста (5,5 домаћи, 2,8 страни)	рзс***
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	да	Интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	200 одабраних газд.; 700-1.000 осталих газд.	ПССС

Овај Програм објавити у „Службеном листу града Чачка“.

СКУПШТИНА ГРАДА ЧАЧКА

Број: 06-26/2025-I

15. март 2025. године

ПРЕДСЕДНИК

Скупштине града Чачка

Игор Трифуновић, с.р.